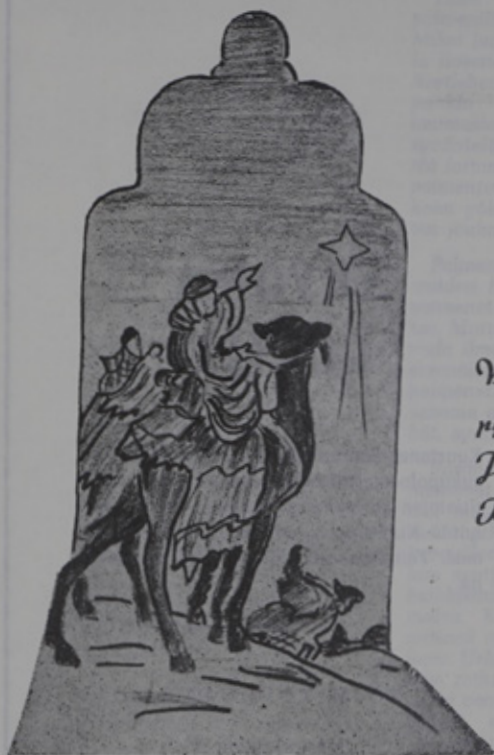

Kuurlanes-seuran JOULU 1970

Kuurtanes-Seuran Joulu 1970

*Viisaat Lapsell' lahjoitit Kultaa,
pyhää savuu, miehamit
Jumalaks' kumarsit, kunnioitit,
Kuninkain Kuninkaaks' tunnustit.*

VK:n painos 1850

Julkaisija: Kuurtanes-Seura

ARVOISA LUKIJA

Kuortanes-Seuran Joulun tarkoituksena on sukupolvesta toiseen kulkeutuneiden muistitietojen ja nykytapahtumien avulla säilyttää Kuortaneen entistä ja nykyistä elämää. Toimituskunta kiittää lehden avustajia.

KUURTANES-SEURA

TOIMITUSKUNTA

Jussi Kukkola

livari Honkola, Sirkka Kantola,
Heikki Mäki-Hallila, Eeva Peltola,
Ville Rasinperä, Irja Yli-Hallila ja
Paavo Vainiotalo.

Kansikuva: Pentti Mäenpää

JUHANI MAUNULA:

Köyhille julistetaan evankeliumia

Jouluevankeliumin perussanoma on: "Teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus Herra, Daavidin kaupungista".

Tämä ilosanoma ilmoitettiin ensimmäiseksi paimenille ja se on tarkoitettu kaikelle kansalle. Miksi juuri paimenet saivat ensimmäisinä kuulla ilosanoman? Paimenet kuuluvat luonnostaan Beethlehemin maastoon. Vielä tänä päivänä kaupunkia ympäröiviltä kedoilta tapaa paimenia lammaslauemoineen. Beethlehemin itäpuolella on syvänteitä, joissa talvellaikin voi laumoja käyttää laitumella. Yöksi lampaat ajettiin aitauksiin, paimenten yöpyessä teltoissaan. Kuitenkin oli koko yöksi järjestettävä myös vartiot. Paimenten joukossa oli siis aina joku, joka valvoi.

Paimenet olivat Palestiinassa tuona aikana muiden halveksima sääty. Jeesuksen syntyessä paimenet edustivat köyhien, syntisten seurakuntaa. Mutta tätähän jouluevankeliumi ajaakin. Jumala ilmoitti enkeliensä suulla ilosanoman, ensimmäiset, jotka sen kuuloivat, olivat nuo köyhät paimenet. Köyhille julistetaan evankeliumia. Ilosanoma on tarkoitettu kaikille, mutta vain köyhät, syntiset voivat ottaa sen vastaan.

Ilosanoman tuojat olivat enkeleitä. Enkelit ilmoittivat Jumalan kirkkautta, Jumalan kirkkauden maailmanmurtautumista. Tämän tapahtuman merkitys on koko maailmankaikkeutta koskeva. Ilosanoma synnyttää tänäänkin uskoa. Uskon syntyminen on aina tapahtuma, jossa iankaikkisuus ja ajallisuus koskettavat toisiaan. Jumalan kutsu saavuttaa ihmisen ja hänen elämänsä murtautuu Jumalan anteeksiantava rakkaus. Usko on Kristuksen tunnustamista arkielämän ratkaisuihin. Se ei ole vain sanojen lausumista vaan Kristuksen tunnustamista käytännöllisessä elämässä. Jeesus sanoi opettaessaan: "Jokainen, joka tunnustaa minut ihmisten edessä, Ihmisen Poika tunnustaa Isän ja Hänen enkeleittensä edessä". Me kohtaamme Ihmisen Pojan elämän arjessa. Kaikissa lähimmäisissämme me kohtaamme Ihmisen Pojan elämän arjessa. Kaikissa lähimmäisissämme me kohtaamme ihmisen, jolle meidän on julistettava sanoin ja teoin.

"Teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Daavidin kaupungista".

PIENIÄ KUVIA KUORTANEELTA

Lähes kahdenkymmenen vuoden aikana kohtaa monta ihmistä. Ja monenlaiset ihmiskohtalot jäävät mieleen. Tässä joitakin pieniä tapauksia ajalta, jolloin olin Kuortaneen pappilan haltijana.

Edeltäjäni rovasti Evertti Soini oli vetäytynyt syrjään virkatoimistaan. Menin alkuajoina vartavasten kysymään häneltä miten hän oli tavannut menetellä eräässä vaikeahkossa asiassa. Kysymykseeni sain taitavan vastauksen: "Minä olen sellaisessa tapauksessa menettänyt niin ja niin, mutta ei se ole sanottua, että se on paras mahdollinen tapa. Kyllä sinun täytyy itse harkita miten menetteleä".

Olin ollut seurakunnassa vasta jonkun kuukauden, kun eräältä seurakuntamatkalta palasin autolla kotiin. Joitakin kilometrejä kirkolta, seisoi tiellä kaksi miestä pyytien "peukalokyytiä". Pysäytin auton ja miehet asettuivat takapenkille. Niin ajettiin. Ja siinä syntyi seuraavanlainen keskustelu:

"Mistä päin herra on kotoisin?"

"Minä olen täältä kirkolta."

"Mutta me emme taida tuntea."

"Ette taida käydä kirkossa, kun ette tunne. Minä olen teidän pappi."

"Mutta kyllä me Soini tunnetaan."

"Ei ole kummakaan, kun rovasti Soini on ollut niin kauan. Mutta nyt on tullava kirkkoon, että opitte vasta tuntemaan."

Kun sitten myöhemmin oli tavattu on hymyillen muisteltu ensimmäistä tapaamista.

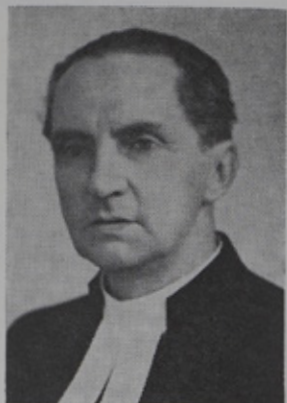
Sanotaan ettei pohjalaisella ole huumoria. Tämä ei pidä paikkaansa. Kuulkaahan mitä eräs kinkeritalon isäntä kerran toimitti. Olin joululta lopettanut tupakanpolton. Kinkeritalossa oli varattu tupakkaa. Kun sitten kamarinasa joimme kahvia, kehoittaa kinkeritalon isäntä: "Siinä on tupakkaa pöydällä, pankaa palamaan". Ilmoitin, että minä en polta. Isäntä tiedustelee olenko minä lopettanut. Vastaan siihen, että en minä ole lopettanut, mutta tohtori Laitakari on lopet-

tanut minulta tupakanpolton. Silloin saan huumorin hyödyttävän vastauksen: "Kumma mies se Laitakari, kun sekaantuu toisten yksityisasioihin!" Ja heleä nauru tämän päälle.

Tiedättökö mitkä ovat "jussinkellot"? Ja miten ne ovat syntyneet? Varmaan olette kuulleet puhuttavan "papinkelloista" joita soitetaan kirkonkelloilla silloin, kun pappi tulee kirkkoon. Näiden soitaminen on nyt kuitenkin asiattomina lopetettu, mutta "jussinkelloja" soitetaan Kuortaneella edelleen. Mutta miten ne ovat syntyneet? Ja mistä nimi?

Miestenpiiri eli kukoistusaikaansa. Mukaan oli tullut monta sellaista, jotka aikaisemmin eivät olleet olleet papin kanssa paljonkaan tekemisissä. Niinpä siellä Jussi Myllymäki ihasteli sitä, että on tämä nyt mukavaa, kun tohtori aivan vapaasti papin kanssa puhua. Mutta sitten ihmetteli, että minkätkä sitä papille soitetaan kirkonkelloja, kun se tulee kirkkoon, mutta me muut emme kuule niiden ääntä kirkkoon tullessamme. Silloin päätettiin, että asia otetaan esille. Ja niin syntyivät hallintoelinten päätöksellä "jussinkellot", joita soitetaan kansan tullessa kirkkoon. Nimi aloitteen tekijän mukaan.

Kaatialan kaivos antoi aikanaan työtä monelle Luhtalan kylän perheelle. Mutta n. 12 vuotta sitten jouduttiin kaivoksella vähentämään väkeä ja työttömyys koettiin raskaana. Silloin tuli Paavo Etelämäki pappilaan. Hänellä oli huoli kylän asukkaiden toimeentulosta. Säästöjä ei ollut. Tilat olivat pieninä ja rahaa niukalti. Sairausten tai muun vastoinikäymisen sattuessa ei ollut varoja. Päätettiin, että nyt aletaan pitää diakoniasuoroja Luhtalassa. Ja niin kokoontuttiin viikosta toiseen Luhtalassa ja Isolla mäellä. Oli mitä antaa, kun hätä oli käsillä. Nämä seurat siellä kaukaisemmalla kulmalla olivat parhaita hetkiä papin elämässä. Kansaa oli ja sananankkää oli. Puhu-

jolla oli helppo julistaa evankeliumin sanomaa.

Mies joka hätäili kaivosväen toimeentulosta kuoli kaivoksella tapaturman uhrina. Hän eli ja kuoli kaivosmiehenä. Häntä sai Jumala käyttää välikappaleena heikkoja auttaakseen.

Kuinkahan monta sairaskäyntiä sisältyykään hieman yli 18 vuoden palvelukseen? En ole laskenut. Eikä tarvitsekaan. Käynnit on käyty ja moni sellainen on pienenä välähdyksenä aina silloin tällöin tullut mieleen. Mutta eräs käynti on erikokoisesti syöpynyt mieleeni.

Pieni kamari ja siellä vanhus, joka toivoi Herran Ehtoollista. Oli veisattu ja puhuttu. Kun luen käsikirjan mukaista ehtoollislukua, katsoo vanhus koko ajan selkäni taakse. Kun sitten ehtoollisenvietto on päättynyt ja kokoon ehtoollisvälineitä, katsahdan seinälle, johon vanhus on tuijottanut. Siellä on postikortti johon on kirjoitettu sanat: "Usko Herraan Jeesukseen, niin sinä pelastut niin myös sinun perhekuntasi". Tämä oli vanhukseen polttavana kysymyksenä. Oma ja perhekunnan pelastus. — Kun sitten tuvassa hyvästelin vanhuksen omaista, en ollut häntä koskaan aikaisemmin tavannut. Mutta pian vanhan äidin siirryttyä pois ajasta, opin tuntemaan hänen polkansa, joka löysi oman paikkansa kirkon penkistä. "Usko Herraan Jeesukseen. . .".

Tässä joitakin pieniä kuvia vuosien varrelta. Niitä on paljon muitakin. Hyviä kuvia. Sellaisia, joita mielellään muistelee.

Kalevi Vihma

Ansiotuneita SV-naisia.

Sotainvalidinaisten työtä ja juhlaa

Neljännensuosisata on vierähtänyt siitä kun Sotainvalidien Veljesliiton Kuortaneen Naisjaosto perustettiin. Juhlavuotensa juhlapäivää naisjaosto vietti lokakuun 11. päivänä 1970.

Päivän juhlallisuudet aloitettiin Kuortaneen kirkossa jumalanpalveluksella. Saarnan piti kansanopiston johtaja Heikki Kankkonen. Kiitosaiheisen sunnuntain kunniaksi Kuortaneen naiskuoro lauloi terveyssisar Laina Salmen johdolla "Sotarukouksen". Jumalanpalveluksen päätyttyä hiljentyi kirkkokansan sankareitaan kunnioittamaan. Voimakkaana kaikui viirsi kuulakkaassa syysilmassa. Naisjaoston jäsenet Kaarina Vierre ja Ilmi Yli-Mäenpää ja sotainvalidit Sulo Honkola ja Tauno Yli-Mäenpää laskivat havuseppeleet talvi- ja jatkosotien muistomerkeille.

Kunniakäynnin päätyttyä siirryttiin kansalaiskoululle kirkkokahville. Kahvipöydän ääressä saivat entiset ja nykyiset naisjaoston toimihenkilöt vaihtaa ajatuksiaan. Sotainvalidi tapasi kohtaloverinsa. Kenties elettiin muistoissa tuokio Taipaleenjoen teisteissa ja Kollan kentillä.

Muistojen äärestä oli aika siirtyä päivän pääjuhlaan. Kansalaiskoulun juhlasalissa koristivat sini- ja punavalkoiset kukka-asetelmat. Sankarivainajien muistotaulun edessä paloivat sotainvalidikynttilät. Sotainvalidit saattelivat sisään Suomen siniristilipun, joka sai seurakseen sotainvalidien punavalkoisen lipun. Kuortaneen torvisoittokunta johtajanaan tihrehtöri Väinö Hattula, kajautti komeasti "Sotilaspojan" ja "Vanhat toverit". Tervehdyspuheessaan S. V:n naisjaoston puheenjohtaja Eeva Peltola loi katsauksen naisjaostossa ja sen kyläosastoissa 25 vuoden aikana tehtyyn toimintaan. Toimintakatsauksesta kävi ilmi, että naisjaoston syntysanat lausuttiin Kuortaneen kirkonkylän nuorisoseuran talossa heinäkuun 12. päivänä 1945.

Naisjaoston puheenjohtajina ovat toimineet osastonhoitaja Kaarina Vierre, opettaja Selma Rasinperä, kauppias Saima Keski-Kulju, rouva Aune Honkola, opettaja Sirkka Kantola, rouva Maria Knuuttila ja sosionomi Eeva Peltola v. 1959 alkaen. Naisjaoston aloittaessa toimintansa hoiti sihteerin tehtäviä terveyssisar Hillevi Miikkulainen. Pitkän ja ansiokkaan päivätyön sotainvalidien hyväksi teki rouva Kerttu Ojala, joka hoiti sihteerin tehtäviä vuosina 1947-1965. Tämän jälkeen on sihteerinä toiminut rouva Aune Honkola, joka edelleen hoitaa näitä tehtäviä. Pitkäaikainen työntekijä on myös Ilmi Yli-Mäenpää, joka koko naisjaoston toimintakauden on hoitanut rahastonhoitajan tehtäviä.

Naisjaoston alaosastoiksi syntyivät myöhemmin kyläosastot, joita on pitäjässämme viisi. Vanhin on Ruonan kyläosasto, joka perustettiin v. 1947, kirkonkylän, Lentilän, Länsirannan ja Mäyrän kyläosastot perustettiin kaikki v. 1954. Toiminta tapahtuikin pääasiassa kyläosastoissa. Jokaisella kyläosastolla on oma puheenjohtaja, sihteeri ja rahastonhoitaja sekä johtokunta. Kyläosastojen toiminnan kautta saadaan invalidinaisten työ ulottumaan koko pitäjän alueelle. Kyläosastoissa suoritetaan myös jäsenkeräys. Jäseniä on tällä hetkellä 345.

Sotainvalidityössä mukana olevat naiset ovat omalta osaltaan yrittäneet auttaa sotavammaisia ja heidän perheitään. Taloudellisen tuen lisäksi sotainvalidi tarvitsee tunteen siitä, ettei häntä ole unohdettu, että hänen antamaansa uhria arvostetaan ja että häntä rakastetaan. Lakipykälät turvaavat tyydyttävän taloudellisen toimentulon, mutta ne eivät voi rakastaa. Vain ihminen tuntee toisen ihmisen hädän ja tuskan, vain ihminen voi rakastaa lähimmäistään.

Kuortaneellakin on sotainvalidityössä ollut mukana lukuisia naisten joukko. Kokoonntumispaikkoja on löytynyt kouluilta ja kodeista. Paljon on yksityisiä

henkilöitä ja yhteisöjä, jotka ovat lahjoituksilla työllemme tukeneet. Monia henkilöitä pitäisi nimeltä mainita, mutta tyydyn vain toteamaan, että pisimmän ajan on ollut mukana Ilmi Yli-Mäenpää, joka on ollut naisjaoston rahastonhoitajana 25 vuotta, Aune Honkola ja Maija Timoharju ovat olleet mukana erilaisissa tehtävissä 23 vuotta, Saima Keski-Kulju 21 vuotta, Kerttu Ojala ja Kaarina Vierre ovat toimineet 20 vuotta. Näistä henkilöistä Kerttu Ojala, Kaarina Vierre ja Ilmi Yli-Mäenpää ovat naisjaoston perustajajäseniä.

Monitahoinen on se työkenttä, jolla sotainvalidinaiset ovat työtä tehneet ja varoja sotainvalidien hyväksi hankkineet. Rahassumma, jonka naisjaosto ja eri kyläosastot ovat 25 vuoden aikana hankkineet nousee 31.360 nykymarkkaan, josta summasta on lahjoitettu sotainvalidityön tukemiseen 30.873 markkaa. Tulot on saatu kokoon erilaisien juhlien, liiketoiminnan, lahjoitusten, myyjäisten, arpajasten, merkkin ja adressien myynnin avulla. Mahtovaltakunnan kauppias Martti Ala-Mutkan kotiin, ensimmäiseen ompeluseuraan kokoontuneet invalidinaiset silloin avustivat, että ompeluseuratoiminnasta tulee jatkuva työmuoto ja tulolähde toimintaan. Juhannustytönsäntöksen avulla on myös kartutettu osastojen kassaa.

Kiitollinen on sitten ollut niin lahjan saajan kuin antajanakin mieli silloin kun on saatu avustaa valkeuksiin joutuneita sotainvalideja ja heidän perheitään tai muistaa heitä ihmiselämään annettujen ilojen ja surujen sattuessa. Joululahjapaketit ovat aina matkaan lähteneet lämpimin joulun toivotuksin. Uhrautuva työtä ovat sotainvalidinaiset tehneet erilaisen tilaisuuksien muonittajina. Alkuvuosina näytelmätoiminta oli vilkasta. Joulun lähestyessä on vietetty iltoja pikkujoulun merkeissä, on vierailtu invalidikodin poikien luona ja käyty kunniakäynnillä sankarihaudoilla. S.V:n Kuortaneen osaston 20-vuotisjuhlassa naisjaosto luovutti S.V:n Kuortaneen osastolle oman lipun. Lipun tunnukseksi on kotikuntamme vaakunan lisäksi katkennut miekka ja punaiset veripisarot. Nämä muistuttavat meitä annettusta uhrista, mutta uhrin ansiosta saamme Suomen siniristilipun salkoon kohottaa.

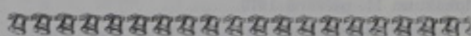
Tällaisissa merkeissä on naisjaoston työ jatkunut, mutta 25-vuotisjuhlakin jatkui. Kuortaneen naiskuoro lauloi "Niinkuin pääsky päivälintu" ja "Jospa oisit kaunokukka". Juhlapuheen piti S.V:n Etelä-Pohjanmaan piirin puheenjohtaja Veikko Kankaanpää. Hän kosketti puheessaan niitä elämänarvoja, joiden puolesta ihminen elää.

Sotainvalidityössä toimineet naiset palkittiin ansiomerkein ja pienoistandaarein. Ansiomerkit ja viirit jakoivat S.V:n Etelä-Pohjanmaan piirin puheenjohtaja Veikko Kankaanpää, S.V:n Kuortaneen osaston puheenjohtaja Eero Ranta-Ruona ja naisjaoston sihteeri Aune Honkola. Kultaisen ansiomerkin saivat Kaarina Vierre ja Ilmi Yli-Mäenpää, hopeisen ansiomerkin Sirkka Kantola, Bertta Kataja, Veera Keski-Kulju, Viola Kivi-Porkkunen, Signe Kokkila, Helmi Mesimäki, Ilmi Lehto, Alli Leppänen, Eini Mäki-Helkili, Eeva Peltola, Heidi Rantanen ja Aino Takanen. Pienoistandaarit saivat Valma Ala-Lahti, Alli Ala-Mutka, Bertta Jortikka, Maria Knuuttila, Lempi Laine, Seidi Mäkirinta, Saima Ranta-Ruona,

Selma Rasinperä, Helmi Salimäki, Laina Salmi, Seidi Sarvikas, Sannu Suomela, Maija Vainola ja Kaisa Vainiotalo.

Juhliva naisjaostoa muistettiin myös lahjojen, kukkasien ja onnentoivotuksien. S.V:n Kuortaneen osaston onnentoivotukset kukkasineen toi osaston puheenjohtaja Eero Ranta-Ruona, S.V:n Etelä-Pohjanmaan piirin ja naistoimikunnan sekä S.V:n Seinäjoen osaston ja naisjaoston onnittelut piirin puheenjohtaja Veikko Kankaanpää, Kuortaneen reserviupseerikerhon ja naisjaoston viirin ja kukkasetsähoitaja Teuvo Harju ja rouva Toini Harju, Kuortaneen reservin aliupseerin ja naisjaoston lahjat opettaja Sirkka Kantola, rouva Ilmi Lehto, vanhempi konstaapeli Arvi J. Lehto ja piiriasiamies Sulo Honkola. KOP:n Kuortaneen konttorin lahjan johtaja Tapani Liinamaa ja Kuortaneen kunnan onnittelut kunnanjohtaja Onni Volanto. Kuortaneen kunta on myös vuosittain avustanut naisjaostoa. Entiset naisjaoston jäsenet Alli Ala-Mutka, Kerttu Ojala ja Fanni Nurmi onnittelivat kukkasien ja sotainvalidityön ystävä opettaja Lea Lehtivuori rahalahjalla. — Torvisoittokunta aloittaa Maamme laulun, johon yleisö yhtyi. Sotainvalidit seisovat kunniaavartiossa, liput tekevät kunniaa. On juhlapäivän päätöshetki. Tuntemme voimakkaasti, että olemme tarvinneet sotainvalidien työtä, mutta sotainvalidit tarvitsevat edelleen meidän työtämme.

Eeva Peltola

Hankkikaa nyt

KUORTANEEN KIRJA

joka on sopiva jokaisen kuortanelaisen kodin kirjahyllyyn. Arvokas lahjaksi.

Kirjan artikkeleiden enemmistö perustuu EP:n Osakunnan kotiseuduntutkimusretkikunnan v. 1965 Kuortaneelle tekemän retken tutkimusaineistoon. Lisänä muita kirjoituksia.

Kirjaa on saatavana paikallisesta kirjakaupasta sekä pitäjän rahalaitoksesta ja niiden konttoreista.

Tue Kuortanes-Seuran toimintaa hankkimalla Kuortaneen kirjaa!

KUORTANES-SEURA

Muistokirjoitus Johan Hallilasta Suomettaressa

Erään kuortanelaisen siirtolaisen Johan Hallilan hautajaisista tehty muistokirjoitus Amerikan Suometar -nimisessä lehdessä 2. 12. 1913.

"Alavuus 24. 11. 1913 (Paikka Amerikassa) Harvoin näkee meidän kylältä kirjoituksia Suomettaressa. Mikä lienee syynä, kynnämies-ten puute vai laiskuus, sitä en tiedä. Vaan täällä kertaa on keskuudessa tapahtunut siksi järkyttävä tapaus, etten saata olla sitä kertomatta. Kun nimittäin kumppanimme maanviljelijä Johan Hallila, metsästyksen uhrina tuli ammutuksi, josta oli kuolema seurauksena noin neljän tunnin sisällä. Tapaus oli lyhyesti seuraava:

Vainajalle piti tulla tuttavien vieraillemaan Hibbingistä ja niiden oli määrä saapua Shervood -nimiselle pysäkillä, noin neljä mailia vainajan kodista. Vainaja lähti jalan vieraitaan vastaan tuolle metsätaipaleelle perjantaina t.k. 14 p. kolmen tienoissa iltapäivällä. Vaan kun ei ruvennut kuulumaan ajoissa kotia, kävi mieli rauhattomaksi kotiväellä, arveltiin sinne ja tänne. Silloin suoverinsa ja poikapuolensa lähtivät yön selkään etsimään vanhusta saamatta mitään tietää. Ei siis muuta neuvoiksi kun odottaa aamua, tuskan ja pelon vallassa. Lauantai-aamuna päivän valjetessa samat miehet uudestaan lähtivät liikkeelle ja niin saivatkin tietää yllämainitulta pysäkillä, että vainajaa oli ammuttu ja viety Hibbingin sairaalaan. Ei muuta kuin astua junaan ja ajaa yllämainittuun paikkaan. Sieltä löysivät vanhuksen kylmän, kuolleenä verenvuotoon.

Tuo tapaus koski paikkakunnan väestöön, puhumattakaan kotiväestä, kun salama kirkkaalta taivaalta. Miksi niin hiljaisen ja rauhallisen miehen piti joutua metsästäjän uhriksi. Sen tietää yksin Jumala taivaassa. "Herra opeta, meitä ajattelemaan että meidän kuoleman pitää, että ymmärtävisiksi tulisimme. Siis ei jäänyt surevia muuta neuvoiksi, kun saada rakastettu vainaja viimeiseen lepoon maan mustiin multiin.

Hautajaisilaisuus t.k. 21 p. muodostui oikein juhlalliseksi. Puolivalmis kirkkomme, jonne vainaja oli tuotu edellisellä päivänä, täynnä väkeä puolueihin katsomatta. Puoli kolme l.p. alkoi juhlallinen toimitus, joka ei hevillä mielestä lähde, Aluksi veisattiin virrestä 503. 3. 4. 5. v. Pastori Keränen puhui Joh. 5: 22—29 v. johdolla lohdutuksen ja neuvon sanoja jälkeensäjääneille itkeville omaisille ja ystäville, samalla muistuttaen, ettei mikään maallinen laki ja mahti voi ihmistä ylenmääräisestä huvituksesta ja irstalusta ehkäistä, tapahtukoon se vaikka metsästyksen muodossa. Enempi pitäisi saarnattaman Jumalan vanhurskaudesta, joka oikein tuomitsee hyvän ja pahan. Silloin vasta olisi lähimmäisen henki paremmin turvattu, ettei ihmisiä ammuttaisi eläiminä.

Saarnan loputtua veisattiin virrestä 532: 10-11 v. Virren päätyttyä tapahtui jotakin, jolloin ei montakaan silmää kuivaksi jäänyt. Veisuun johtajamme Paul Valtasen neljä tyttöä astuivat kuoriin ja yhteen lauloivat tuon tutun laulun Pyhäh. laulukirjasta "Voimmehan tulla yhteen" j.n.e. Tahtoen osoittaa sitä suurta rakkautta, mikä heillä oli vainajaa kohtaan, sillä mainittu Valtasen perhe on ollut vainajan lähin perhe parisenkymmentä vuotta ensin Mountain Ironissa sitten täällä. Siitä johtuen tuo rakkauden osoitus, josta varmaan taivaan enkelit iloitsivat.

Sitten lähdettiin hiljaa marssimaan puolen mailin päässä olevaan hautausmaahan. Kantajina olivat kylämme maanviljelijät: Matti Hautala, Elias Kätkä, Paul Valtanen, Olli Tarvas, Elias Hendrikson ja Johan Anderson.

Tavanmukaisen toimituksen perästä veisattiin virrestä 272: 3-4 v. Seppeleitä laskettiin vainajan muistoksi kaksi, ahkerasta seurakuntatyöstä, ensiksi laski seppeleen seurakunnan puolesta G. Tamminen kehoittaen vanhoja ja nuoria seuraamaan vainajan esimerkkiä ahkerassa ja väsymättömässä työ-

sä Herran seurakunnan viinimässä, sekä rakkaudessa ja rauhallisessa elämässä naapurien kesken: sillä vainajalla oli niitä harvinaisia luontoja, jotka voivat säilyttää mielenmalttansa niin hyvinä kuin pahoina päivinä. Aina oli hänen auttava käteensä ojennettuna tarvitsevia kohtaan. Aina sanansa lohduttamassa murheellista. Aina varoittamassa pakanuudesta. Levätköön rauhassa veljemme iloissa ja surulissa Herran työvainiolla. Rakas Isä, anna meille vainajan tilalle mies, ystävä, lähin, yhtä rakastettava, yhtä rauhallinen. Me tarvitsemme sellaisia miehiä tänä myllerryksen aikana. Seppeleeseen kiinnitetyssä lipussa oli merkitty seuraavat raamatun paikat Filipp. 1:26 ja Matt. 5:9, sekä alla sanat "Alavuuden e.l. seurakunta".

Toiseksi laski seppeleen ompeluseuran puolesta neiti Olga Tamminen samalla lausuen m. Valtosen runomittaan muodostetut lauseimat:

"Rakastetulle veljelle Herrassa rauhalliselle kansalaiselle, lämminsydämiselle Herran työn arvostajalle John Hallilalle, laskeimme tämän muistoseppeleen, kiitollisuudella ja kaipauksella haudallesi. Rauhassa sinä rakastit, rauhassa sinä rakensit. Rauhantekijänä me sinua aina rakastimme. Lepää rauhassa rakastettu veli, siksi kunnes Herra on kutsuva sinun osaasi päivän lopulla. Jälleen näkemisen toivolla". Siihen oli myöskin kiinnitetty seuraavat raamatun paikat: Joh. 11:25 Viis. k. 5:16 ja alla sanat "Alavuuden e.l.s. ompeluseura".

Pois on ystävämme neuvoineen, spulneen. Vaan meillä on toivo että saamme hänet jälleen kohdata siellä missä ei vaaeroja, eikä suruja ole. — T.

J. K.

Asia-aiheen lisäksi on edellä olevalla muistokirjoituksessa julkaisulla toinenkin tarkoitus. Tämän on samalla näyte siirtolaistemme tämän vuosisadan alun kielentyylistä.

Kirjoitus saatu Arvo Laajalta.

KUORTANE ELÄÄ URHEILLEN

Edellä esitetty otsikko ei suinkaan tarkoita, että kuortanealaisten elämä olisi sen uhkarohkeampaa kuin muidenkaan, mutta varmasti se on huomattavasti urheilullisempaa kuin monessa muussa pitäjässä. Suurin osa kuortanealaisista hyväksyy urheilun, tuntee sen harrastamisen omakseen ja kookee jonkin asteista ylpeyttä pitäjän tyttöjen ja poikien menestymisen johdosta.

Tulos on saavutusten valossa todella ilahduttava kun muistamme pitäjämme pienen väestöpohjan. Jäsenten lukumääränkin mukaan urheilu on kuortanealainen harrastusmuoto, sillä joka viides pitäjän asukas on lunastanut seuran jäsenkortin.

JAOSTOJEN RUNSAUS

KuKu:n toiminta jakautuu tällä hetkellä yhdeksään jaostoon: ampumahiihtojaosto, ampumajaosto, hiihtojaosto, kuntourheilujaosto, nuorisajaosto, painijaosto, pesäpallojaosto, suunnistusjaosto ja yleisurheilujaosto.

On usein herätetty kysymys jaostojen tilallisesta määrästä näin pienessä pitäjässä peläten sen aiheuttavan urheilutalouden tason laskua. Nähdäkseni ei asian laita kuitenkaan ole tällä tavalla, vaan jaoston runsaus on osoitus terveestä vapaasta tarjonnasta.

Urheiluharrastuksen ja huippu-urheilun on pohjauttava yksilön kiinnostukseen ja taipumuksiin kyseisessä lajissa. Uskon, ettei kukaan todella vakavissaan voi olettaa voitavan kasvattaa pesäpalloilun huippua henkilöstä, joka ei omaa pelisilmää tai ole sosiaalisilta asenteiltaan joukkuepelin sopeutua.

Jaostojen toimintasektorit ovat seurassamme siksi erilaisia, ettei synny suurempaa riitaa nuorista harrastajista. Useimmiten urheiluharrastus lähtee käyntiin jonkin ryhmän puitteissa ja alkuvaiheissa ei nuori itsekään tiedä mitä lajia hän rupeaisi voimakkaammin harjoittelemaan. Harrastuksessa saattaa syntyä jopa katkoja menestymisen ollessa heikkoa tai jostain muista syistä. Tällöin on hyvä, että on tarjolla tilaisuuksia kokeilla uusia sektoreita urheilun alueella.

Yleisurheilujaosto on voimakkaammin tällä hetkellä suuntautunut, johon ensin saavutaan ja sitten harrastus suuntautuu myös muihin lajeihin. Tämä on erittäin terve ilmiö, sillä kaikkien urheilumuotojen pohjana on hyvä fyysinen kunto ja tämä saadaan nuorella iällä aikaan vain runsaalla juoksuharjoittelulla.

Jaostojemme runsaus pystyy myöskin tyydyttämään seuran kaikenikäisten jäsenten liikunnanharastustarpeen. Erikoisesti haluan tässä yhteydessä tuoda esille ampumisen, ampumahiihdon, hiihdon, kuntourheilun ja suunnistuksen sopivuuden jo ikään-tyneimmille urheilijoille.

URHEILUHARRASTUS JA PERHE

Kaikki urheilussa perustuu urheilijan omakohtaiseen kiinnostukseen ja hänen perheensä suhtautumiseen harrastusta kohtaan. Urheilu kilpaurheiluna vaatii nykyisin jo nuorten asteellakin säännöllisen kolme kertaa viikossa tapahtuvan harjoittelun. Yleisissä sarjoissa ei voi ajatella huipputasoon saavuttamista ellei harjoituskertoja ole tärkeimpinä kausina joka päivä ja rasitus ole todella tuntuva. Urheilijalla ei maaseudullakaan ole näin ollen vapaa-aikaongelmia.

Ongelmana onkin usein kodin suhtautuminen. Perhe ei ymmärrä jatkuvaan poissaoloa. Tilanne saattaa tällöin muodostua monestakin syystä kriittiseksi. Mikäli koti ymmärtää urheilun harrastukseksi kuten jonkin kotona harjoitettavan keräilyharrastuksen tai henkisen harrastuksen, katson urheilun suhtaututtavan positiivisesti. Lisäksi on urheilun todettava harrastuksena, nykyisenä kynäkautena, sisältävän monia etuja henkisiin harrastuksiin verrattuna.

Urheilu harrastusmuotona on sikälikin erikoisassessa, että se tarjoaa vanhemmillekin mainion harrastuksen lapsensa huoltajana ja valmentajana. Parhaimpien urheilijoiden kohdalla onkin selvästi havaittavissa kodin voimakas kannustus harjoittelussa ja kilpailussa. Toivon hartaasti tällaisen suuntauksen yleistyvän yhä suuremmana määrin, sillä seuran säännöllisinkään toiminta ei voi korvata kodin kannustavaa vaikutusta.

PITAISIKO URHEILUHARJOITUKSET KESKITÄÄ?

Nykyinen liikenneverkosto ja autokannan yleistymisen sallii varsin hyvin keskittämisen urheiluoipiston erinomaisiin suojiin, mutta se ei koko laajuudessaan tule koskaan olemaan oikein. Keskittäminen on oikein tehokkaan valmennuksen takia vain huippu-urheilijoille, mutta heidänkin harrastuksestaan osan tulee tapahtua kotona. On väärin ajatella, että urheilla voi vain niittä varten rakennetuissa tiloissa. Huippu-urheilijakin tarvitsee paljon kuntoa ja voimaharjoittelua, joka voidaan suorittaa kodin tiloissa ja lähimaastossa. Urheilua lähinnä kuntourheilumielessä harrastavalle opisto taasen on liian etäinen paikka säännölliseksi harjoituspaikaksi.

Keskitetty harjoitus on kuitenkin tarpeen huippu-urheilijoille tehokkaan valmennuksen takia sekä siksi, että urheilukin on toisaalta eräänlainen seurustelu- ja sosiaalimuoto. Urheilija tarvitsee kontakteja harrastus- ja sosiaalisiin, saahan heiltä vaikka sopivan ruiskeen omaan lamakauteensa.

Kuortaneen yhteiskoulun kuulumisia

Kun Kuortaneen urheiluoipisto ainoana maamme liikuntaopistoista sijaitsee aivan asutuskeskuksen tuntumassa ja vain parin kilometrin päässä paikallisesta oppikoulusta, on jo monen vuoden ajan kaavailtu urheiluoipiston käyttämistä myös oppikoulun liikunnanopetuksen hyväksi. Tältä pohjalta on Kuortaneen yhteiskouluun alettu suunnitella jonkinlaista liikuntalinjaa. Suomen koululaitos on kuitenkin siksi tiukasti keskusviraston talustuomiorassa, ettei hankkeen toteuttaminen ollut koulun omien hallintoelinten päätettävissä. Neuvotteluja kouluhallituksen kanssa käytiin parin vuoden ajan. Niiden kuudessa saattoi selvästi havaita, ettei korkeilla kouluviranomaisilla ollut erityisempää intoa edesauttaa kuortaneilaista hankkeen toteutumista. Asenne oli epäluuloinen ja jarruttava. Siksi ei hankkeen edistymisvauhti päättä pyöräytännyt. Monien tinkimisten ja tarkistusten jälkeen kelpuutettiin kopulta lukusuunnitelmaan pieniä muutoksia, joiden puitteissa ns. tehoryhmän opetus saatiin lukiossa käyntiin.

Kun päätös uusitun lukusuunnitelman hyväksymisestä saatiin vasta myöhään, jäi myöskin asian tehokas tiedottaminen melko vähäiseksi. Siitä huolimatta ehti kesän kuluessa tulla kaikkiaan kolmenkymmentä kyselyä, niistä enemmistö oman maakunnan

Kylätoimikunta on KuKu:ssa tällä hetkellä 5: Kirkonkylä, Ruona, Länsiranta-Salmi, Mäyry, Leppälä ja Ylipää. Järjestys ei nyt paremmuutta ajatellen tainnut tulla aivan oikeaksi, mutta siitähän ei koskaan tiedä ennenkuin kylien välinen koitos on suoritettu.

Kylätoimikunnan tehtävä on aivan ensisijaisen tärkeää pyrittäessä saattamaan urheilukutsu jokaisen nuoren ja aikuisen ulottuville. Kylätoimikuntien löytämiä ovat useimmiten kykymme. Kilpailuosanottojen ja kuljetusten järjestely kohtaa huomattavia vaikeuksia ellei kylätoimikunta ole aktiivisesti asiassa. Ja lopuksi. Kylätoimikunta on parhain elin luomaan oman kyläkuntansa urheiluharrastushengen, mikäli sen toiminta ei tuo tulosta, on koko alueen urheilu enemmän sattumanvaraista.

TULEVAISUUS

KuKu:n menestys tulevaisuudessa tulee olemaan entistä luotettavampaa työn varassa. Kuntamme asukasluku osoittaa huolehtittavaa supistumista, joten massan määrä pienenee ja kykyjen runsas pienenee mukana. Väestömme ikärakenne muuttuu yhä vanhemmaksi, jolloin nuorison määrä pienenee suhteessa yhä enemmän. Kilpailu kiristyy kaikilla urheil-

ulkopuolelta. Ns. liikuntalinjan kehittämisessä oli tä-
ten päästy ainakin alkuun.

Yhteiskoulun johtokunnan tavoitteena ei ole ollut perustaa erikoistukiota, jonka opetusohjelma poikkeaisi lukion yleisivistäviestä perusluonteesta ja joka pakottaisi oppilansa jo kouluvuosiinsa erikoistumaan jollekin määrättylle elämäntalalle. Tarkoituksena on tarjota liikunnasta kiinnostuneille teineille lukio-opetuksen ohessa mahdollisimman hyvät edellytykset liikuntaharrastuksensa kehittämiseen. Liikunnan tehorehymän oppilaita ei minkään lukuaineen tuntimääräsi supistettu, ettei heidän mahdollisuuksiinsa selviytyä ylioppilastutkinnosta heikennettäisi.

Koulun lukusuunnitelmaan kuuluvat liikuntatun-
nit pyritään käyttämään mahdollisimman tehokkaas-
ti hyväksi opettamalla erikohharastajia omara ryh-
määnsä. Vaatimustaso voidaan tällöin sovittaa hei-
dän suoritusastea mukaisesti. Kuortaneen yhteiskou-
lun ja urheiluyhdistön opettajien lisäksi tulevat eri lii-
kuntalajien erikoishajaajat pitämään tunteja te-
horyhmän oppilaille. Osaltaan on järjestelyssä mu-
kana myös Kuortaneen kansalaisopisto, jonka eräät
opinto- ja harrastuspiirit tukevat koulun puitteissa
annettua liikunnanohjausta.

Kalevi Heikkilä

lun aloilla yhä kovemmaksi. Tulemme edelleenkin olemaan huipulla, jos voimme varmistaa oikean myönteellisen suhtautumisen urheiluun ja huippujen oikean valmentamisen.

Myötämieliseen suhtautumiseen pääsemme siten, että jokainen omalta osaltaan tunnustamme urheilun arvon ja sen merkiksi myöskin itse liitymme seuran jäseneksi sekä toimimme sen tarkoituksen perien eteenpäinviemiseksi.

Keijo Oikari

Osa Kuortaneen Viron kävijöistä (vapausotureista) 1919. Yläriivi vas.: Reino Ala-Kulju, Jussi Nisula, Svante Ekola, Lauri Myllyaho, Matti Rasula (Haapa-aho). Keskirivi: Jussi Keski-Heikkilä, Matti Vähä-Ruona, Lauri Ahonen, Elias Kokkila, Jussi Heikkilä. Edessä: Viljo Kulju, Jussi Vainio-Hynnäliä.

REINO ALA-KULJU:

KUORTANELAISIA VIRON VAPAUSSODASSA

Suomen vapaussota oli päättynyt. Maa oli nyt itsenäinen ja vapaa. Raskain uhrein oli itsenäisyysjulistus tehty todellisuudeksi, eikä ainakaan Kuortaneelta ollut lähdetty mihinkään veljesotaan, vaan todelliseen vapaussotaan, vieraan vallan sotavoimien karkottamiseksi maasta pois. Vapaussotaa seurasivat heimosodat, Viron ja Karjalan. Vapauden aate levisi yli maamme rajojen, paljon orjuutta ja kurjuutta kärsineiden heimoveljemme keskuuteen. Ennen kaikkea nuoriso tunsii veren vedon ja kutsun saapua auttamaan veljiä vapauteen historian tarjoaman ainutlaatuisen tilaisuuden avautuessa.

Olin jäänyt kotiin Kuortaneelle syksyllä 1918, sillä tuntui kuin ei lukeminen pääkaupungissa olisi paikallaan, olihan vielä kovin rauhatonta ja puolittaista leivän puutetta kärsittiin. Niin sain syyskuussa määryksen Kuortaneen suojeluskunnan aluepäälliköksi. Olihan siinä itsellekin kova opetteleminen, vaikka sodassa oli oltukin — jopa joukkueen päällikkönä ja pataljoonan adjutantina ja kersantiksi päässeenä. Oikein hämmästyksellä olen lukenut sen aikaisia muistutpanojani: pidettiin harjoituksia, muodostettiin ryhmät ja joukkueet, jaettiin kiväärit, pidettiin ampumakilpailuja, järjestettiin luentoja, juhlia juhlapuheiden, näytelmien ja kaikkineen. Onpa tällä joukkueen johtajain ja ryhmäpäällikköiden ja vieläpä kaikkien silloisten suojeluskuntalaisten nimet.

Niin tuli joulukuun ja sitten tammikuun tiedot Virossa alkaneesta vapaussodasta, johon suomalaisia pyydettiin avuksi. Tammikuun alussa 1919 lähti ensimmäinen suomalainen avustusretkikunta Vieroon. Lupaa lähtöön en vanhemmiltani saanut: Myöhemmin tammikuussa kutsuttiin aluepäälliköitä Lapualla kokoukseen, jossa ilmoitettiin, että Suomesta oli lahjoitettu patteristo Viron vapaajoukoille, ja nyt oli kiireesti saatava miehistö tätä patteristoa varten. Vaadittiin minua yhdeksi lähtijäksi ja vieläpä värväriksi.

Halu olikin minulla sotaretkelle, mutta äiti oli jo eduskunnassa ja isältä oli melko mahdotonta saada lupaa lähtöön. Heltisi se kuitenkin, ja niin alkoivat kiireelliset toimenpiteet. Puhelimia ja muita viestivälineitä käytettiin aamusta iltaan, vieläpä illasta aamuun. Niin lähti Kuortaneelta nuorta porukkaa alun kolmatta kymmentä. Miten ne vanhempien luvut saatiin, ei ole minun tiedossani, mutta kun matka ja sotaretki hyvin päättyi ja kaikki palasivat terveinä ja lähtöhetkeä rikkaampina kotiin, niin ei minuakaan pahemmin pannastettu.

Keitä oli mukana? Ainakin seuraavat: Reino Ala-Kulju, Jussi Nisula, Svante Ekola, Lauri Myllyaho, Matti Rasula, Jussi Keski-Heikkilä, Matti Vähä-Ruona, Lauri Ahonen, Elias Kokkila, Jussi Heikkilä, Viljo Kulju, Jussi Vainio-Hynnäliä — ja Musti, joka uskollisesti meitä seurasi Tallinnasta Tarttoon ja Narvaan.

Kersantti Reino Ala-Kulju Virossa paluun aikoihin.

Niin nämä ovat kuvassa, joka muistaakseni otettiin Tartossa. Mutta lisäksi oli vielä: Heikki Kaatiola, Aleks Oksanen, Heikki Mutka, Ensio Latva-aho, Evert Kurikka, Aleks Puodinketo, Juho Ahonpää, Matti Ahonpää, Arvo Myllymäki ja saattoi olla muitakin kuortanelaisia patteristossamme, vaikka nimet eivät ole säilyneet muistissa eikä kirjoissa. Pohjan Poikain rykmenttiin oli jo aikaisemmin menneet ainakin Jussi Kivimäki, Heikki Haanpää, Viljami Kulju ja Toivo Pulli, joka sittemmin kaatui Aunuksen retkellä. "Taas Pohjan poikia matkassa on, taas nuijalla iskee Ilkka."

Eihän se mitään paraatijoukkoa ollut. Muistelenpa, että muutamilla oli karvakengät sotasaappaina ja että potkain kynnykset niin sopivasti knapsahelivat "Väinämöisen" laivan kannella ja Tallinnan kivikauduilla. Siviilivaatteissa oltiin aina Tallinnaan tulon kolmanteen päivään saakka. Jäänsärkijälaivan "Väinämöisen" kannella johteli Evertti Kurikka laulua, jotta

"Helsingin välillä
ja Tallinnan välillä on niin paljon vettä
ja heittäkäätte laivasta sellainen haissi
joka ystävänä pettää."

Siihen tapaan se ainakin oli. — Äitini oli toki Helsingin asemalla meitä vastassa, eikä perunut lupaa, jonka isäukko oli antanut, vielä kävi kellonkin minulle hankkimassa. Mukanamme tuli kaksi "jänistä", koulupoikia, jotka jo toisen kerran karkasivat Viroon, toinen oli prof. Sibeliuksen poika.

Kun Tallinnaan saavuttiin, jaettiin siellä kiväärit jo satamassa, mutta kasarmia saimme etsiä ympäri kaupunkia. Jollei aina välillä olisi luikattu reipas pohjalainen sota- tai rekilaulu, olisi mieli mennyt matalaksi. Kun pimeäkin yllätti ennekuin katto saatiin päin päälle. Seuraavana päivänä oli vedettävä

tykit satamasta kasarmille, 4 km vastamaasta ja päälliköt huusivat kuin mielettömät. Seuraavana päivänä jaettiin kampeet, ja nyt oltiin jo "Sooma poikia" joita Tallinnan preidit pysähtyivät katsomaan. — Sitten Tarttoon, jossa majoituttiin "Tytärlaste koolille" (tytötkoulu), ja niin alkoi kova koulutus tykistötehtävissä. Patterin päällikkö oli kapteeni E. Hiukka ja lisäksi oli kouluttajana jääkäriluutnantti ja -väpeli.

Tartossa oloni ei tullut pitkäksi, pari viikkoa, sillä 19 p. helmik. sain komennuksen Suomeen värväämään lisää miehiä — ainakin 15 piti saada. Meitä oli nyt n. 45. Paitsi Kuortaneelta, oli Alavudelta, Lapualta, Seinäjoelta, Isostakyröstä, Kauhaajoelta jne. Ei ollut enää helppo miehiä saada, vielä kaikessa kiiressä, mutta sain kuin sainkin ja olin jo viikon perästä takaisin Tallinnassa ja sieltä ohjattiin matka Narvaan, jolle suunnalle patteristomme oli siirtynyt ja harjoitteli nyt sotataitoa kuuluisan Lagenan moisan luona. Siellä oli äskettäin käyty ankara taistelu.

Varsinaisiin taisteluihin ei patteristomme ehtinyt ottamaan osaa. Viron kansalliset rajat oli saavutettu jo niihin aikoihin kun saavuimme Tallinnaan ja Suomen valtionhoitaja Mannerheim katsoi, ettei suomalaisen avustusretkikunnan tullut ottaa osaa sellaisiin

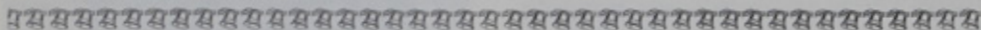
Rovasti Hjalmar Svanberg, Kuortaneen kirkkoherra 1902 - 1912, kirkon alttarilla.

Vapaaehtoisjoukkoa Tallinnan kasarmien luona.

sotatoimiin, joita käytäisiin niiden rajojen ulkopuolella. Kun tilanne maaliskuun puoliväliin mennessä vakaantui, jäi tehtäväksemme reservinä olo ja aseman varmistus. — Niin siirryttiin takaisin Tallinnaan, jossa odotettiin viikon verran kotimatkaa "Väinämöisellä". Opittiin "eestikseltä". Ajettiin issikalla Tallinnan lumisia katuja ja hoputettiin ajuria "Soita ruttu, ruttu" (aja lujaa), käytiin kuulemassa "puhkupillite konserttia" (torvisoittokunnan k.), pistäydettiin "raamatukauplukseen" (kirjakaupassa) jne. Ettei pesti- ja palkkarahamme kuluisi loppuun Tallinnassa, päättivät pojat ottaa minut pankkiiriksi, ja

luovuttivat rahansa minun haltuuni Helsingissä Aikalan Kahvilassa kullekin maksettavaksi. Niin sai kukin kotiviemisiä 1000 — 2000:— mk ja se oli siihen aikaan jotakin. Niin, tästä sotaretkestä voisi sanoa samaa, mitä savolainen vapaussoturi vapaussodasta: me kaaduttiin kaikki viimeiseen mieheen, ja kun sota oli loppu, niin me palattiin kaikki terveinä miehinä kotiin! Niin, henki oli altis, eikä meiltä paljon muuta kysyttykään. Paluu Suomeen piti alun perin olla lomalle lähtö, mutta asiat selvisivät silloin niin, että eesti-veljemme pärjäisivät jo itse itsenäisyytensä puolesta.

Ensimmäisen yksikamarisen eduskuntavaalien vaalilautakunta v. 1907 Mäyrin koululla. Vas. Matti Pulli (vaalineuvoja), Matti Luukko, J. Maunus-Koskela, Aleks. Ala-Kulju (puh. joht.), Kustaa Järvinen, herastuomari Erkkilä (lista kädessään), ovi-
pielessä poliisi Juho Kulju.

Professorinrouva Armi Klemetti johtaa Kuortaneen Laulajia TV-kameroiden suristessa.

KLEMETTI — KUURTANELAINEN

Viime kesäkuu oli merkille pantava tapaus, sillä käyhän täällä televisiokameramiehet kuvaamassa Kuortanetta. Sunnuntaina kesäk. 14 p:nä rouva Päivikki Meriläinen sai rouva Armi Klemetin vielä viimeisen kerran Kuortaneen laulajat esiintymään.

Sils Tapaninpäiväiltä kuullaan eri henkilöiden haastatteluja, sekä nähdään ja kuullaan miten kauniisti pystyt vielä Kuortaneen Laulajat laulansa kaauttamaan.

Nauhoituksen jälkeen Kuortanes-Seura tarjosi erojaiskahvit, josta me laulajat olemme kiitollisia, sillä olihan tämä esiintyminen viimeinen. Me laulajat silmät kosteina hyvästelimme hyvää johtajaamme. Vuodet vierivät yhä eteenpäin, mutta muistikuvat yhä säilyvät. Yksi toisensa jälkeen meistä saa iäisyyskutsun (leikkiläisistä sanoen me olemme ikään kuin museotavaraa, jota vielä näytetään ja esitetään).

Ensi kesänä tulee kuluneeksi 45 vuotta siitä kun kuoromme perustettiin. Professorin rouva Armi Klemetin johdolla Kuortaneen Laulajat niittivät mainetta ja kunniaa. Kuoro tunnettiin kautta maan ja se saavutti arvokkaimman voittonsa v. 1931, jolloin Kuortaneen Laulajat voittivat omakseen arvokkaan musikkilijyy palkinnon.

Ensi kesänä tulee kuluneeksi 12 vuotta siitä, kun rouva Armi Klemetti testamentilla lahjoitti Heliän, Armilan, sekä sauna- ja kamarirakennukset Kuortanes-seuralle. Arvokasta esineistöä noin 200, sisältäen paljon kunniamerkkejä, nuotteja, sekä professorin kirjoittamaa kirjallisuutta. Näin Kuortanes-seura sai talomuseon yhteyteen vertaansa vailla ole-

van lahjoituksen, mistä Kuortanes-seura on alati kiitollinen.

Vuosi sitten rouva Armi Klemetti lahjoituskirje-luettelon mukaan luovuttaa Kulosaaren kunnalla olevasta asunnostaan myöhemmin arvokkaan esinekoekelman. Mistä Kuortanes-seura lausua parhaimmat kiitoksensa.

Kuortaneen kauniin järven rannalla, komean hongikon keskellä, sijaitsee nyt Klemetti-museo, mikä aikoinaan oli säveltaiteen tyyssija. Siellä prof. Helikki Klemetti on herkkimät sävelensä soinnuttanut.

Korkein johdatti hänen puolisoonsa samoilla taiteellisisilla ominaisuuksilla olevan Armi rouvan o.s. Hämäläisen. Muuttolintujen tavoin he matkasivat kevään tullen Kuortaneelle Klemetin synnyinseudulle, missä kaunis luonto sai runon ja laulun kauniita sävelä syntymään.

Armi-rouva oli Klemetille kuin oikea käsi, hän järjesteli lehtisiä ja talletti nuottikopiot talleen. Sekä oli tukemassa häntä hänen sairautensa aikana. Vanhemmalla iällä, kun kuvat lähti kulkemaan ja kirja toisensa jälkeen syntyi.

Me kuortanelaiset olemme Klemetille kiitollisia, tästä kaikesta myöskin Kuortaneen tunnetuksi tekemistyöstä. Ennenkaikkea nämä arvokkaat lahjoitukset lisäävät Kuortaneen kulttuuriarvoa. Volkin sanoa, että joka kesä on lisääntynyt matkailijain virtaus museo alueellemme.

Klemettien nimet tulevat säilymään historiassa, nimiä niitä, kautta aikain mainitaan, ne iäks muistoon jää.

Tapaninpäivänä 21.35 tulee 2 kanavalta Kuortanes ohjelmaa (myöhemmin 1 verkostosta).

KUORTANEEN MUSEON VIERASKIRJA

Amerikanvieraat Jean ja Elias Kankaanpää ja oik. Sirkka ja Eino Kantola.

... sen ensimmäisellä sivulla on painettuna:

Omistan tämän kirjan Kuortaneen talomuseolle kunnioituksesta syntymäkuntani kotiseututyölle. Tapiola 1967 Martti Haapala (kirja on Haapalan itsensä valmistama.)

Tämä vieraskirja on isokokoinen, paksukantinen, arvokas ja kaunis. Kanteen on kultakirjalmin piirretty sanat VIERASKIRJA. TALO-MUSEO. Edellinen vieraskirja on täytynyt museossa käyneitten nimistä.

Museon vieraskirjaa selaillessa on mielenkiintoista nähdä, mistä maista, lääneistä, pitäjistä jne. on kävijöitä ollut. Jonkinlaista käsitystä saa siitäkin, mitä väkeä nämä vieraat ovat. Museolla kävijöistä on kuortanelaista jälkeä seuraavaksi eniten Etelä-Pohjanmaan lähilpitäjästä. Kaikki Vaasan läänin kunnat ovat edustettuina samoin kaupungit. Löytyykö koko Suomesta kaupunkia, jonka edustajat eivät olisi nimeään piirtäneet Kuortaneen museon vieraskirjaan? On Maarianhamina, Kotka, Hamina, Lappeenranta ja kunnat pitkin itärajaa sekä kaupungit. Ilomantsi, Kuhmo, Kuusamo esiintyvät kaukaisimpia mainitakseni. Lapista on nimiä: Inari, Ivalo, Kittilä, Enontekiö ja monta muuta. Näin kautta

Suomen. Näitä kauempaa tulleita on tavallisimmin yksi tai kaksi henkilöautoa. Tämä osoittaa, että nykyisin kesäaikana paljon liikutaan ja kun matkailukohde keksitään, sinne poiketaan.

Huomattavan museolla kävijöiden joukon muodostavat eri järjestöjen retkikunnat, jotka etupäässä ovat oman maakunnan väkeä, mutta voi olla kauempaakin, aina Helsingistä saakka. Urheiluopistoilla oleiden monipuolisesta joukosta on käynyt paljon vieraita.

Kuortaneen koululaiset ovat jatkuvasti muistaneet oman pitäjän museota käynneillään. Onpa useita oppituntejakin pidetty museolla. Yhteisymmärrys on ollut hyvä, niin pääsymaksuihin kuin muihinkin nähdén. Toivottavasti tämä jatkuu. Joukkokäynneistä koululaiset muodostavatkin suurimman osan. Oman pitäjien koulujen lisäksi näytävät Seinäjoen oppi- ja kansakoululaiset esiintyvän vieraskirjan sivuilla vuodesta toiseen. Alavudelta, Lapualta, Soinista ja Alajärveltä on ollut myös useita koululaisvierailuja. Muutakin maakunnan kouluja vieraskirjasta löytyy, vaasalaisia. Olsiko syytä myös Kuortaneen koulujen tehdä vastavierailuja lähiseutujen museoihin ja muihin matkailukohteisiin.

Ulkomaalaisista näyttää eniten käyneen länsisaksalaisia, kuten

merkintä Deutschland tai Saksa osoittaa. Onpa saksalaisia rautatieläisiä monena vuonna peräkkäin käynyt monikymmenpäisenä joukkona. Ihmeellisiltä tuntuvat tapa-ukset, kun ulkomaalainen löytää tuttuja nimiä Kuortaneen museon vieraskirjasta. Tämä on melkein kuin Klemetin ja neekerin tapaaminen Berliinissä. Useilta sivulta löytyy myös Sverige; ruotsalaisia ja ruotsinsuomalaisia käykin museollamme paljon. Melkein kaikista Euroopan valtioista on ollut kävijöitä. Löytyy sellainenkin nimi kuin Cartagena Espana ja Israel.

Amerikkalaisia ja kanadalaisia, useimmat Suomesta muuttaneita ja näiden jälkeläisiä toiseen ja kolmanteen polveen, vilahtelee vieraskirjan sivuilla usein. On tunnettuja palkannimiä ainakin vanhemmalle väelle näiltä ajoilta, kun Amerikkaan meno oli suurta näiltä seuduilta: Minnesota, Michigan, Illinois, Dakota, Montana ja Oregon. Myöhemmin tunnetuksi tulleet Kalifornia ja Florida ovat myös monen osoitteena. Kanadan puolelta on nimiä Montrealin ohella: Ottawa, Subbary, Port Arthur, Toronto jne. Kun Amerikan suomalaiset esivanhempiansa maasta muistaen käyvät täällä ja piirtävät nimensä ja osoitteensa Kuortaneen museon vieraskirjaan, tulemmeko ajatel-

leeksi, mikä merkitys museollamme tässäkin mielessä on?

Mitä väestöryhmiä museolla käyvät edustavat? Vieraitten kanssa tulee usein puheeksi muutakin kuin museosasioita. Keskusteluissa tekee havaintoja, etteivät yksin virkamiehet loma-aikoinaan, vaan kaikkien eriammattilajien ihmiset matkustelevat nykyään. On yliopiston professoreita, on tehtaantyöläisiä, on väkeä maseudulta ja kaupungeista. On vanhoja ja nuoria pienimmistä lapsista alkaen. Kun kerran on auto ja aikaa, niin matkaan lähdetään, se on tullut tavaksi. Siellä missä liikutaan, poiketaan tietoon tulleissa matkailukohteissa, ja museot monen muun ohella ovat niitä.

Että vieraat saisivat jotain mieleensä museosakäynniltä, on sen esittely suuresta merkityksestä. Onpa saanut havaita, kuinka onnistuneen esittelyn jälkeen vieraat ovat paljon innostuneempia museoon kuin sinne tullessa ja ovatpa seuraavilla matkoillaan tuoneet tuttaviansa ja esiintyneet heille hyvinäkin asiantuntijoina.

Useissa kohdin on vieraskirjaan kirjoitettu lisähuomautuksia. Retkikunnat ilmaisevat esim. keltä ollaan kuten: Kokonaisvaltaisen Kotiseutuseminaarin osanottajia, Norjan koulu-urheiluliiton pesäpallokurssi 8. 6. 1970. Yksityisten nimien yhteydessä esiintyy huomautuksia, esim. Ollut Canadassa 40 vuotta, entinen apteekin Nanna jne.

Kuortanelaisia ja Kuortaneella asuvia on kuitenkin eniten oman pitäjän museolla käyneistä. Sinne monet menevät kesäistä pyhäpäivää kuluttamaan, sinne vieraat viedään katsomaan vanhaa Kuortanesta, sen rakennuksia jopa savutupaakin, työkaluja ja taidokkaita käsitöitä. Samalla piirretään puumerkki vieraskirjaan tulevien sukupolvien nähtäväksi, keitä täällä on asunut ja elänyt näinä aikoina.

Kotiseututyöhön läheisesti liittyvän matkailun ja retkeilyn kannalta on vieraskirjan tutkimisella mielenkiintoinen arvonsa.

H. Mäki-Hallila

Helmi Kinnunen edessä vas. ja tytär Terttu Peltola oik. suomalaisten ystävien seurassa.

Kuortanes-Seura vastaanottaa edelleen vanhaa esineistöä

TALOMUSEON

kokoelmiin.

Asiasta pyydetään ottamaan yhteys museotoimikunnan jäseniin.

Kuortanes-Seura

Pitäiskö virkkoa jotakin?
Sanoin viesti vaihtaella.

Enp' osaa puhetta piteä,
enkä laittaa lausehia.
— Sikspä parraton pakisen,
runonkielin kilkuttelen.

Tuomme kunnon Kuortaneelta
kapulata Karjalaista,
heimoviestiä ve'ämme,
sanomata saattellemme.

Kauan on aikoja eletty,
monet vuodet vieriteltty,
kolminkymmenin keretty,
almanakkoi avaelle
siitä, kun rajalla repesi,
kansain välit vääristyivät,
putket ulvoi uhmamieltä,
rakkaat lieskat loimahtivat.

Silloin kylät karjalaisten,
Suomen kansan heimon heljän,
joutui taiston tanteriksi,
voiman kovan koittimiksi.
Piti väen väistyyllä,
asujainten arkaella,
poistua koti kontuloihla,
luota pirttien paeta.
Joutui kurjat kulkemahan,
karjoinensa, kaikkienensa,
nyytit niskalla mukana,
koti kaikki kontiassansa.
Tie oll' outoa edellä,
arvailua aivan kaikki.
Takana tuttuja veräjät,
polut taattoin talleamia.

Huoli huulta heplahutti,
suru silmässä siraji.
— Tokko koidot konsanamme
saamme savulle omalle?
Tie on mieron mittaamaton.
Viekö se tutulle tuvalle?

Vitsiks pantiin pahat matkat,
vaikka mieltä mouristeli.
Outoon kyllyyn käyessämme,
hiljaa huultamme purimme.
Vieraass' onness' ollessamme,
huiviin niiskua panimme.

Raja sorti Suomeamme,
raja raudalla rakettu,
pirstoi kansan karjalaisen,

pois sen koistansa ajeli,
katkoi kalvalla elomme,
jätti heimon heittehille,
Suomeen syvälle sysäsi,
leikkohelmaan heilutteli.

Viikot vuosiin vaihtelivat,
kuutkin kulkivat ohitse.
Suomi, äiti armahainen,
sylin lämpimän levitti,
otti orvot omiksensa,
heille pirttinsä jakavi,
ottopojat polvillensa
saamaan arvoa asetti.

— — Siellä seljät siintävimmät,
siellä pulppuvat puroset.
Siellä on mullassa sukumme,
siellä veljet viidan alla.

Emme huuda heimoamme,
vihalle väkeä saata.
Emme arpia hajota,
emme puhko paisehia.

Kujilla vain kuiskutamme,
viestinviejinä olemma.
Käykää kuomat kaupunkihin,
Tulkaa heimo Helsinkiin
kesellä ensi keseä,
uuden suven sunnuntaina.
Siellä kaikki karjalaiset
kohtaavat kotipitäjän.
Kuka kiessein, kuka suksin,
kuka saapuu saahkallansa,
kuka purttansa meloen.

Siellä liput liehahtavat
muistolle mukavan ai'an.
Siellä lasna liekutellun.
Siellä väen vanhennehen
kera muistoja ja'amme.

Viekkäätte viestiä edemmäs!
Saakaa sana kauemmaksi,
jotta kaikki karjalaiset,
saavat kutsun kuullaksensa.
Kaikki saakoot sanomamme,
Vaikk' olis joukosta eronnut.
Kaikki juhliin joutukohot,
heimoon muualta otetut,
yhteen lemmen liitoksilla,
kautta kätken haetut.

Nestori Mantsinen

TERVEHDYSPUHE RUONAN NUIJAN ILTAMASSA v. 1910

Kun vastaperustettu nuorisoliitomme nyt ensi askeleita ottaakseen on toimeenpannut ensimmäisen julkisen illanviettonsa, olisi tietysti tarpeellista tehdä jossain määrin selkoa kansallismielisen nuorisoliiton ohjelmasta ja tarkoituksesta. Mutta kun se ohjelma, joka näille nuorisoliitoille on laadittu, on kokonaisuudessaan siksi laaja ja monipuolinen, en katso itseäni kykeneväksi tällä kertaa sitä täydellisesti selvittämään. Olen aikonut tässä lausua vain muutamia mielettäni niistä syistä, jotka ova aiheuttaneet tämänkin liiton perustamisen.

Luodessamme ensin pikaisen silmäyksen siihen henkiseen tilaan jossa kylämme nuoriso on tähän asti ollut, kun sen on täytynyt olla ilman minkäänlaisia edistyspyrkimyksiä, jotka sitä itseä olisivat suoranaisesti koskeneet, on se olojen pakosta pysynyt verrattain alhaisella asteella. Joukossamme on kylä yksi ja toinen aikoja sitte huomanneet, että jollei nuorisolle saada luoduksi sellaista seuraelämää, joka sitä innostaisi itse pyrkimään tiedosta ja valituksesta osalliseksi, niin se tulee edelleen pysymään henkisesti alennustilassa ja kaikkien paheiden harjoituksissa. Tiedämme kyllä, että täällä on jo ennestään nuorisoseuroja Kirkonky-

lässä ja Ylijoella, joissa kummassakin tämän kylän nuoriso on tottunut kulkemaan. Mutta kun emme ole tilaisuudessa matkan pituuden y.m. syiden takia ottamaan niiden toimintaan mieskohtaisesti osaa, jää niiden kehittävä vaikutus, — vaikkapa se olisi kuinkakin hyvää tarkoittavaa — meihin nähden jokseenkin pieneksi. Vai luuleeko kukaan että me sillä jalostumme, että me kuljemme muiden toimeenpanemissa iltamissa vaan hyppelemässä ja muuten ilveilemässä? — Ei, sillä tavalla emme voi ainakaan hyvään päin kehittyä, pikemmin päinvastoin.

Tarvitsemme sentähden oman erikoisen yhdistyksen jossa me jokainen toimivina jäseninä koetamme kasvattaa ja kehittää itseämme ja toisiamme. On kyllä — mikäli minä asioita tunnen — täällä joku vuosi takaperin ollut aikomuksena perustaa nuorisoseura, mutta jostain tunnetuista syistä on se puuha toistaiseksi rauennut. Nyt on täällä — tosin ulkoa päin tulleen sysäyksen vaikutuksesta — pantu alulle uusi yritys, on perustettu Kansallismielinen Nuorisoliitto, jonka tarkoituksena on, lyhyesti sanottuna, nuorisomme kaikinpuolinen kasvat- tus, suomalaisessa, kansallisessa,

kansanvaltaisessa ja vakavassa, si- veellisessä hengessä. Se tahtoo koota nuorisoa itseä työhön ja toimintaan tämän päämaalin puolesta. Tarkoituksemme ei ole suinkaan ruveta minkään puolueosana toimi- maan eikä vetää nuorisoa puoluelä- mään temmellyksiin, vaikka yhdis- tyksemme säännöissä sanotaan, että jäseneksi pääsee ainoastaan sellaiset henkilöt, jotka hyväksyvät suoma- laisen puolueen ohjelman ja ne joh- tavat periaatteet, joita suomalainen puolue tahtoo toteuttaa. Tarkoituk- semme on saada nuoriso vakavaan kansallishengen läpikäymään va- listustyöhön osalliseksi, työhön, jos- sa on selvä päämäärä mihin on py- rittävä.

Vähäinen on vielä se joukko, joka on tähän vastaperustettuun nuorisoliitoomme yhtynyt ja vähäiset ovat tietysti toimivat voimatkin. Useimmat tässä illanvietossa esiin- tyvät ohjelman suorittajat ovat ensikertalaisia, siihen nähden pyydän huomauttaa, ettei meillä paljoa vaadittaisi tällä kertaa. Yksinker- taisia tulevat esityksemme olemaan, sillä huolimatta rohkenen toivoa, että voisitte kanssamme innostua yhteisvoimin työskentelemään sen jalon päämäärän saavuttamiseksi, mikä kansallismielisillä nuorisoli- toilla on.

Joulu saapuu

*Jo kohta saapuu taas joulun aika
Saa mieleen ajat ne armaimmat
Kun äiti kultainen hoiteli
Hän seimen luo meitä ohjaili*

*On isä kuusen jo koristellut
ja siihen kynttilät syttyivät.
Se lapsiparvelle ilo suuri
sai silloin rynnätä kamariin!*

*Niin silloin meille se joulu koitti
kuin talven keskelle kukkanen
"Enkeli taivaan" kun isä soitti.
Me lapset riemulla veisattiin.*

*Se tuntui siltä, kuin enkelkuoroon
sais täällä yhtyä pienetkin
ja Jeesuslapsen, kuten silloin
ois tullut lähemmäs meitäkin.*

*Oi saavu joulu taas tupahamme,
Tuo kuusi, kynttilät tullessas.
Oi saavu odotettu vierahamme
tee meidät nöyriksi tullessas.*

Kehittyvä Urheiluopisto — jatkuvaa rakentamista

Näin kahdenkymmenen vuoden kuluttua opiston perustamisesta huomaa selvästi, että tiettyjä asioita olisi tehty toisin, jos olisi heti alussa ymmärretty toiminnan tuleva laajuus. Suuren innostuksen ja kökkähengen vallitessa päästiin hienoon alkuun, mutta samalla avattiin portit uudelle, nopeasti kehittyvälle alueelle. Urheilun kurssitoiminta leireineen ja harjoituspäivineen sai sellaiset mittasuhteet, että opiston johdon oli pakko keskittyä jatkuvaan rakentamiseen. Opistonjohtaja Jukka Unilla toteakin vuosien 1957 ja 1958 rakennustoiminnasta, että se on ollut polkukeuksellista, koska näinä vuosina ei tehty uusia rakennuksia. Opistolla oli totuttu "rakennus ja vuosi" -vauhtiin, joten opistonjohtajan toteamus sisälsi varmasti annoksen haikeuttakin. Kuitenkin voidaan todeta, että suunnitelmia oli jatkuvasti olemassa silloinkin ja toteutusvuorossa on nytkin jatkuvasti odotamassa uusia rakennuksia. Se, että olisi varmasti tehty toisin, perustuu kokonaissuunnitelman puuttumiseen. Jos alusta lähtien olisi ymmärretty laatia riittävän kauaskantoinen kokonaissuunnitelma, saattaisivat rakennusten sijaintipaikat olla erilaiset ja mahdollisuudet laajentamiseen olisivat eri tavalla huomioituja. Kaikkeksi onneksi opiston vuokra-alue sellaisenaan on rajannut rakentamisjärjestyksen melkoisen osuiksi.

Saunasta aloitettiin 1948 ja tämänkertainen päätös on uimahalli 1970 — eräänlainen rengas on kurottu umpeen. Saunan kanssa samanaikaisesti ryhdyttiin varsinaisen opistorakennuksen perustusten tekoon. Opistorakennus tuntui valtavasta ja merkittävästä aluksi saunan kanssa koko urheiluopistoa. Henkilökunnalle rakennettiin asuntola, maapohjahalli koko vii-

sikymmenluvun Pohjanmaan Urheiluopiston harjoitustoiminnan keskus oli vuorossa seuraavana. Ulko-olosuhteita parannettiin rakentamalla maauimala, joka hyppytorneineen on ollut valokuvauksen kiintoisana ja jatkuvana kohteena. Päärakennus ei enää riittänyt kaikkeen, joten tuli talousrakennuksen vuoro. Keittiö, ruokasali ja toimisto saivat uudet ajanmukaiset tilansa 1964. Majoitustilaa saatiin lisää seuraavana vuotena, kun Pihamaja valmistui. Samalla henkilökunnan asuntotilat paranivat, kun kaksi talonmiesten asuntoa rakennettiin Pihamajan toiseen päähän. Olympialaiset Melbourne'ssa 1956 — valmistautuminen niihin — ratkaisi maapohjahallin laajentamisen. Sitten kaksi rakentamistonta vuotta — kuitenkin korjauksia tehtiin — ja 1959 Rantamaja. Nyt kurssilaisille oli majoitustiloja kolmessa erillisessä rakennuksessa yhteensä 160 vuodepaikkaa, joten suuriakin kursseja tai useita samanaikaisia voitiin ottaa opiston suojiin.

Suurien kurssilaisjoukkojen paine harjoituspaikoilla, hallissa ja salissa alkoi tuntua liialliselta, joten 1962 valmistunut voimistelu- ja palloiluhalli ei tullut käyttöön suinkaan liian aikaisin. Kun samalla tuli mahdolliseksi keskittää kaikkien rakennusten lämmitys yhteen lämpökeskukseen merkitsi tämä rakennus todella paljon sekä kurssilaisille että talonpitäjille. Maapohjahalli talviharjoittelun tavoitelluin paikka pääsi jälleen rakennusvuoroon 1966, jolloin aloitettiin sen uusiminen nykykuntoonsa valoisaammaksi ja kestopäällysteiseksi.

Sokerina pohjalla on sitten 1969 elokuussa aloitettu uimahallirakennus, joka sisältää kuntosalin ja kuntolaboratorion erikoisesti valmennuskursseja varten.

Jatkaa siv. 37

NUORISO-OHJAAJAN TYÖSARALTA

Marraskuun 15 päivänä tuli kuuluneeksi neljä vuotta siitä kun muutin perheeni kanssa Kuortaneelle ja aloitin toimintani ja työni nuorison parissa. Tämä neljän vuoden ajanjakso on kulunut näin jälkeänpäin ajatellen aivan valtavan nopeasti ja tänä aikana olemme kotiutuneet omasta mielestämme erittäin hyvin ja ehkä myös pysyvästi Kuortaneelle. Neljän taakse jääneen vuoden jälkeen on varmaan paikallaan ja jollakin tapaa myös mielenkiintoista lähteä tekemään selvitystä ja yhteenvedoa nuorisotoiminnasta Kuortaneella ja sen eri kyläkunnilla.

Tytöille ja pojille tarkoitettuja ohjaus- ja peli-iltoja on nuorisotyö-, raittius- ja urheilulautakuntien toimesta järjestetty säännöllisesti viikottain suurimmilla kyläkunnilla. Kysymyksessä ovat olleet kirkonkylä, Mäyry, Ruona, Leppälä, Ylijoki ja Länsiranta. Näiden lisäksi on ollut joitakin yksittäisiä käyntejä Salmella ja Isollamäellä. Valitettavasti kuitenkin viikossa on "vain" seitsemän päivää, mistä johtuen ei hyvällä tahdollaakaan saada järjestettyä vakituista käyntipäivää jokaiselle kyläkunnalle näiden ohjaus- ja peli-iltojen merkeissä.

Toiminta tapahtuu kesäaikana lähinnä koulujen pihalla ja talvisaikaan luokkahuoneissa. Eihän nämä koulujen pihat kovin tasaisia ja "siipattuja" ole, mutta ihmeesti niillä kuitenkin on juostu, hypätyä ja myöskin lyöty palloa. Luokkahuoneet kouluissa ovat pieniä ja pul-

petteja täynnä, ja kun luokkiin ryntää 20-40 tyttöä ja poikaa, niin arholaista ollut erittäin runsaasti, mainittakoon mm. Leppälänkylä jossa parhailla kerroilla on ollut mukana jopa viisikymmentä tyttöä vaa, että aika tavalla täyttä on. Mutta tavataanhan sanos, että "kylä sopu tilaa antaa" ja tämä on pitänyt paikkansa näissä kerhoiltoissa, ainehan sitä pientä "kannausta" on ja varmaan tulee olemaan pienissä tiloissa mutta varsin hyvin niistä on tähän mennessä selvitty.

Ylijoella on kerho kokoontunut maanantai-iltaisina, kesällä lähinnä yleisurheilun ja palloilun merkeissä, talvisaikaan Ylipään painikämpällä voimistelun, painin ja lenkkeilyn merkeissä.

Tiistai on ollut "pyhitetty" painiharjoitusten ohjaamiseen ja nämä ovat tapahtuneet Urheiluopistolla. Tänne on autokyydytyksin kuljetettu poikia sivukyliltä painin aakkosia opettelemaan, lisäksi pojilla on vielä toinen vuoro perjantai-illalla, niin että aikaa on kyllä "äksätä". Keskiviikkoisin on käyntikohteena ollut vuorotellen Mäyry, Isomäki ja Salmi. Iltojen ohjelmassa on ollut yleisurheilua, maastojuoksua sekä pesä- ja jalkapalloa. Talvisaikaan on käyntikohteena keskiviikkoisin ollut ainoastaan Mäyry ja silloin luokkahuoneessa on toimintamuotona ollut voimistelu sekä erilaiset leikit ja kilpailut. Länsiranta on ollut käyntivuorossa torstai-iltaisina ja perjantaisin Leppälänkylä. Näillä kylillä on harrastusmuotona ol-

lut yleisurheilua, maastojuoksut, hiihto sekä erilaiset kilpailut ja leikit.

Jokaisella kyläkunnalla on kerhoja poikaa, mutta kauaksi ei jää Ylijoki ja Länsirantakaan, joissa on ollut mukana noin 30-40 nuorta. Keskimääräisenä osallistujamääränä on noin 20 tyttöä ja poikaa kylää kohti. Ja silloinhan ainakin osa tavoitteesta on saavutettu kun saadaan mahdollisimman monta nuorta mukaan yhteiseen harrastustoimintaan, pois teiltä ja raitteilta monesti jopa suoranaisesta pahan-teosta.

Näissä kerhoissa käyneiden ikä vaihtelee 7-18 vuoden välillä ja sen varmaan ymmärtää, että suuret ikäerot usein tuottavat hankaluksia illan ohjelman laatimisen suhteen, koska onhan selvää, että mihin pystyy 18 vuotias ei esim. 7 vuotias. Mutta kerholaisten keskinäisellä ymmärtämyksellä on näistäkin pulmista selvitty kitkattomasti. Mielestäni nämä kerhoissa käyvät tytöt ja pojat ovat käyttöksettään miellyttäviä ja "fiksua" joten heidän kanssaan on miellyttävä toimia ja mikä taas huomattavasti helpottaa ohjaajan toimintaa. Ei voi kieltää etteikö myöskin joitakin poikkeuksia olisi sehän on aivan luonnollinen asia, sillä tahtoon olla niin monta mieltä kuin on miestäkin ja olla heille kaikille mieleen vaatii hyvää psykologista silmää.

Risto Björin

Keväisten koivujen suojassa v. 1949

KESKIKOULUA KOKILLA

Oli vuodenvaihte 1946-47. Kotiin kokoontui muutama isäntämies siitä kirkolta. He keskustelivat mahdollisuuksista perustaa paikkakunnalle oppikoulu. Sysäyksen tähän antoi se, että oppikoulun tarve alkoi Kuortaneellekin olla tuntuva. Mm. näiden isäntien lapsia oli muualla, jopa Kauhavan keskikoulussa. Se tiesi taas huomattavaa rasitusta rahapussille. Olsi huokeampaa käyttää heitä kotoapäin oman pitäjän koulussa, ja se olisi muutenkin vaivattomampaa oppilaille itselleen.

Kuortanelaiset olivat myös päässeet paria kolme vuotta aikaisemmin jonkinlaiseen oppikoulun saamisen makuun, kun Pitkärannan siirtolaisyhteiskoulu teki sinne tuloaan, mutta jostain syystä asia raukesi. Tätä lienee pidettävä vahinkona Kuortaneen kouluhistoriassa.

Joka tapauksessa edellä mainittua kokoontumista voitaneen pitää Kuortaneen keskikoulun, myöskin yhteiskoulun, perustavana kokouksena, joskin epävirallisena. Seuraavana syksynä näet se aloitti toimintansa. Se sai asettavana vuokralaisena seurakuntatalon suojiin. Tällä talolla oli takanaan kunnianarvoiset perinteet Kuortaneen vanhimpana kansakouluna ja lisäksi Vesalan esiseminaarin tyyssijana. Allekirjoittanut ei ollut ehtinyt siinä kansakoulua käydä, mutta vanhempien sisarusten kuusijuhlissa ja keväthuhlissa olin saanut olla. Muutaman kerran muistan olleeni tällä koululla opettaja Lehtivuoren pitämässä pyhäkoulussa oikein opettajan huoneessa ja myöhemmin useitakin kertoja maisteri Soinin kesäisin pitämässä pyhäkoulussa aikana, jolloin talo jo palveli seurakuntatalona.

Se siitä. Keskikoulu aloitti kaksiluokkaisena. Ensimmäiselle luokalle kerääntyi joukko kansakoulun kokonsaan tai osittain käyneitä. Toiselle kirjoittautui 22 oppilasta, Lapuan, Alavuden ja Kauhavan koulussa olleita, joukossa pari itseopiskelluttakin. Sisäänkirjoituksen toimittivat rehtoriksi valittu pastori Erkki Seppä ja ylioppilas Lasse Törnvall. Luokat työskentelivät kahdessa entisessä kansakoulun luokahuoneessa. Opetusvälineistä oli luonnollisesti hyvin puutteellinen. Oppikirjan käyttäminen oli tulleellakin kaikki kaikessa. Koulutalon sijainti kirkko-

kankaalla tarjosi juhlalliset ulkonaiset puitteet. Sehän on kappale kauneinta Kuortanetta. Siellä vallitsee arkinakin pyhäinen tunnelma. Tähän vaikuttaa myös suuresti läheisen "Jumalan puiston" antama juhlaavuus. Syksyisin ja keväisin poikkesimme välitunneilla usein järvenrannan hietikolle ilakolmaan ja monet oppitunnitkin pidettiin luonnon helmassa.

Niin kului ensimmäinen lukuvuosi ja kunnialla kului. Seuraavana syksynä tuli yksi luokka lisää. Tilat alkoivat tehdä kiusaa. Ratkaisuksi tuli, että koulun ullakolle, kuortanelaisittain kokille, hyvissä ajoin valmistettiin pienen luokahuone. Sinne meidät "esikoiset" sijoitettiin. Leveä eteläinen ikkuna välitti päivänvaloa, ja Porin-Matti piti sulana talvipakkasillakin. Tuuletus ei ollut kehuttava, ja melko ahtaantunut muisto tästä huoneesta on. Mutta hyvä niinkin. Siellä opiskelimme seuraavankin vuoden, ja niinpä sitten toukokuun viimeisenä 1950 valmistui tästä kokkiluokahuoneesta 19 keskikoulunkäynyttä nuorta.

Olimme ensimmäiset Kuortaneen keskikoulusta päässeet ja ainoat, jotka eivät saaneet nauttia omasta koulutalosta. Seuraavana syksynä koulu muutti omaan uuteen taloonsa. — Mainittakoon, että tänä meidän viimeisenä lukuvuotenaamme 1949-50, jolloin koulu jo toimi neliluokkaisena, ja jollaiseksi se aluperin perustettiin, yksi luokka majaili Hietakankaan talossa, joka sekkin oli aikoinaan pitänyt suojissaan esiseminaarilaisia "opin saunassa".

Niinpä niin, aika on rientänyt. Tuosta pääsyvuodestaamme on jo kulunut kaksikymmentä ajastaikaa. Olemme keski-ikä saavuttaneita, elämän ulkonaisesti ja sisäisesti muokkaamia. Kukin hoitaa sitä työrupeamaansa, johon myöhempi koulutus ja kohtalo on johtanut. Monet ovat opettajia, on sairaanhoitajia, kauppalankamreeri, puutarhuri jne. Emme juuri toisiamme näe. Siellä sun täällä Suomen kansan joukossa suoritamme panostamme yhteiseksi hyväksi siltä pohjalta, jota kokilla käyty keskikoulu osaltaan loi. Se paikka lienee nykyisin tyhjänä tai varastotilana, mutta muistossamme on sillä arvokas asemansa ja saa lisää hoidetta vuosien vieressä.

Pentti M.-H.

Kahvista ja vähän muustakin

Kahvi-kulta, tuo suomalaisten niin rakas kansallisuus, kuuluu itsestään selvänä pöytään niin arkena kuin juhlanakin. Aina saaminen ei ole ollut yhtä selvää. Muistamme syyskesän v.-39, saksalaisten marssissa Puolaan, milläin ryntäys alkoi kauppoihin hamstraamaan kahvia ja sokeria. Eikä suotta, kun talvisota muutaman kuukauden päästä syttyi, olivat kahvi ja sokeri ensimmäisiä jotka joutuivat kortille. Seuraavan viiden vuoden aikanahan niitä seurasivat kaikki vaatetavarat ja lähes kaikki ruokatavara, aina suolaa myöten. Ja niitä harvoja ruokatarvikkeita, jotka eivät olleet kortilla, esim. silakkaa, sai vain jo-nottamalla tai "tiskin alta". Siellähän ne lopuksi olivat melkein kaikki vaatetavaratkin, että nekin melko vähäiset pisteet, jotka vaatetuskortti sisälsi, tuppasivat joskus jäämään käyttämättä. Uusista nahkakengistä oli turha haaveillaakaan. Kesät kävellä koputeltiin kengissä, joissa oli puupohjat ja paperista päälliset. Talvella saivat kelvata ne kengät joita sattui olemaan ehjänä, esim. monoilla voi hyvin mennä vaikka hähin. Eikä ollut mikään häpeä kulkea parsituissa silkkisukissa. Puvun iässä ei liioin kannattanut laskea. Näissä olosuhteissa muistui usein mieleen, miten äiti vapausodan ajoista kertoessaan oli sanonut, että leipäkin oli kortilla. Silloin se oli tuntunut kai-ken puutteen huipulta. Hän kertoi myös, miten eräs emäntä oli kertonut menelleensä ensimmäisen va-pausodan jälkeen saamansa kahvin tuoksua. Sittem-min sitä saikin kahdenkymmenen vuoden ajan. Sen käytössä kyllä noudatettiin säästäväisyyttä, kahvia jatkettiin rukiilla tai sikurilla. Luultavasti se oli aika yleistä, vaikka ei siitä juuri puhuttu sivuliille. Se "mahti" näes. Vieraille keitettiin aina oikeasta kahvia. Ensimmäinen selvä muistoni olista liittyi-kin juuri tähän seikkaan. Vierainamme olivat Hero-jan koulun silloinen opettaja Perälampi rouvineen ja alakoulun opettaja Makkonen. Tunnelma oli sellai-nen kuin se aina lapsena oli vieraiden käydessä: juh-lallinen, tuiki pöydässä, lämmin takkavalkea. Äiti ja isä seurustelivat vieraiden kanssa kamarissa. Tu-vassa hääri kahvinkeittopuuhissa nuori apulaisemme Aino. Hän sanoi allekirjoittaneelle: "Mee kysymähä ääreeltäs, kumpaa kahviin pannaha, kahvia vai ru-kihiä." Noin helpon tehtävän otin mielelläni suori-taakseni. Avasin oven ja heitin kynnykseltä keskelle vilkasta puheensorinaa kysymyksen: "Äitee, kum-paa kahviin pannahan, kahvia vai rukihiä?" Seu-raasi hölmistynyt hiljaisuus, jonka vähän ajan kulut-tua rikkoi vieraiden taholta alkava, erittäin huvitti-nen tuntuinen nauru. Yhtyiävähän siihen sitten äiti ja isäkin, vaikka mahtoi se heidän osaltaan olla vä-hän ns. "kylmää naurua". Tajusin, että jotakin oli mennyt vikaan ja vedin nopeasti oven kiinni. Tuvas-sa odotti Aino nolostuneen näköisenä ja nuhteli: "Mitä sinä niin kysyyt, eihän vierahillen koskaa rukihiä keitetä." Puolustauduin, että sinähän käskit kysyä, johon hän sanoi: "Niin, mutta sun olis pitäny se ai-naki siivata ääreelles". Ajan mittaan näistä lisäk-

keistä luovuttiin ja talvisotaan mennessä oli alkoja totuttu puhtaasti kahvin makuun, joten se oli todella vastenmielinen kaukuelämys, kun kahviannosten pie-nentyessä sitä ensi kertaa jatkettiin vehnällä. Ja en-täs ne ensimmäiset korvikepaketit, joissa sentään oli vielä kahviakin joukossa! Myöhemmin, kahvin no-peasti loppuessa kokonaan ja kortilla saatavan kor-vikkeenkin käydessä riittämättömäksi, käytettiin jos jonkinlaisia aineita lisäkkeinä: ruista, ohraa, vehnää, herneitä, sokerijuurikasta, sikuria ja jotkut kuulem-ma voikukan ja juolavehnän juurikakin. Auliisti ker-rottiin toisilleen kukin omat konstinsa, paahtamis-ym. menetelmät, eikä yhtään hävetty ruistakaan enää. Monet säästivät edes pienen annoksen kahvia erikois-tapauksia varten. Esim. hautajaissa talonväki antoi kahvinkeitäjälle sen verran kahvia, että koki ja kahvarit saivat keittää itselleen sillä aikaa, kun muut olivat kirkossa. Aniharvoilla sitä oli niin paljon, että saattoivat tarjota koko vierasjoukolle. Ja jos oli, siitä puhuttiinkin sitten ympäri pitäjän. Melkein täydelli-ässä "kahviraatiudessa" oltiin siis vsta -41 vuoteen -46, jolloin ensimmäinen kahvilaiva saapui Suomeen. Se oli juhlaa. Eräskin nuori tyttö kertoi myöhemmin, miten hän joi "sitä ensimmäistä kahvia" 5 kupillista yhteen menoon. Kortilla se oli vielä 50-luvullakin. Muistan kun anoppini kuoli silloin ja hänen eri puo-lilla maata asuvat lapsensa toivat korttiannoksensa hautajaista varten. Säännöstelyn loppuajoina sai va-paasti ostaa ns. verokahvia, joka oli kaaliimpaa kuin korttikahvi ja hintaero meni valtiolle. Samoin oli so-kerin laita. Sokerin, vehnäjauhojen ja voin vähyy-desä johtuen oli myös kahvileivästä puute. Vehnä-viljelyn yleistyttyä oli siinäkin suhteessa totuttu y-ltäkyläisyyteen ennen sotia. Aikaisemminhan nisu oli harvinaista herkkua. Sitä paistettaessa toivoi, että pitkot tarttuivat toisiinsa kiinni. Irttoaessa niihin muodostuneita hesuja voi sitten nyppiä ja syödä ille-räiden, että olisi huomattu niistä mitään otetun. Vi-raden aikana ei saanut liioin olla vahtaamassa pöy-dästä mitään. Sodan aikana tilanne taas muuttui sel-laiseksi, että varsinkin makeimmat, kuten pikkulei-vät ja kaakot pidettiin lähinnä vierasvarana. Lapset ilmeisesti tunsivat kärsivänsä vääryyttä moisen joh-dosta, eivätkä aina jaksaneet olla purnaamatta asia-sa. Eräskin pikkumies huusi oven läpi äitinsä vierail-le: "Äläkää akat sykkö kaikkia pikkuleipiä!" Kai hän sai ruisleipiä senkin edestä, koska hänestä ke-hittyi kuortanelaista hyvin tuntema urheilija. Ai-kojen parantua on lasten asema siinä suhteessa muuttunut, useimmiten he saavat istua vieraiden kanssa samaan pöytään ja ottaa siitä mitä haluavat. Jonkinlaisia varauksia joudutaan joskus esittämään. Niinkuin eräskin emäntä, joka halustensa tarjota vieraille mahdollisimman monenlaista (kaikkia ka-hareksaa laija) laski, että eräät vähissä olevat pik-kuleivät riittävätkin, jos oma väki ei ota niistä. Hän siis selitti tilanteen miesväelle ennen vieraiden tuloa ja näytti mitä ei saanut ottaa. Ymmärtävähän he toki asian. Kun sitten ehdittiin siihen vaiheeseen, että is-tuttiin pöydässä, olikin pojalta unohtunut, mitä lajia ei saanut ottaa. Niinpä hän sitten kysyi: "Mitäs se olikaan, jota niin vähän oli..."

Vastausta hän tuskin sai.

Aili Pesonen

Nelikymmenvuotias urheilukenttä on parhaillaan uudistuksen kohteena

KuKu:n JUHLA VUODEN AATTONA

Tarkoitukseni ei ole lähteä selostamaan KuKun 50 -vuotishistoriikkaa, sen saa tehdä ensi keväänä omat toimihenkilöt. Mutta on paljon asioita, jotka liittyvät urheiluseuran perustamiseen ja sen toimintaan myöhemmin. Jos otetaan pohjaksi ensin vaikka kilpailut, niin ampmaurheilulla on vanhimmat perinteet takana. Sillä Ruonan taistelun 85-vuotisjuhlien yhteydessä on pidetty ensimmäiset kilpailut 1893 syksyllä Nurminiemessä. Matkan pituus on ollut 75 m, taulu 30 renkainen ja viisi laukausta. Voittajan tulos on ollut 124 pistettä, aika hyvä suustaladattavilla pyssyillä, sillä lukolliset pyssyt olivat siihen aikaan haaveita. Sittenhän tämä ampmaharrastus muodostui myöhemmin Kuurtanehella aika vahvaksi laiksi. Muarostui paljon ampujaskuja, jossa tämä harrastus siirtyi isältä pojille aina tähän päivään asti. Toisellen tilalle tulee hiihto, ensimmäiset kilpailut on piretty Ruonalla järven jäällä 1894 talvella. Sen on voittanut sellainen hiihtä-

jä, joka on vähän ennenmin vapautunut 3 vuoden asepalveluksesta. Klemetti kyllä mainitsee kirjassaan Kuortaneen vaiheita, että ensimmäiset hiihtokilpailut oli ollut 1896 kirkkojärven jäällä. Kai nämä Ruonan hiihdot ole tulleet hänen tietoonsa ollenkaan. Isäkin näistä Ruonan hiihroista usein kertoi, vielä oli vissiin loppellen jotakin hauskaakin katseltavaa. Onhan sitten myöhemmin ollut pitäjässämme paljon kovia hiihtäjiä. Kolmannellen tilalle kai tulee sen ajan sanontaa käyttäen vapaaurheilu, siitä ei ole minulla aivan tarkkaa tietoa. Kumpi seura on pitänyt ensimmäiset kilpailut Ylijoki vai Kirkkonylä. Olen keskustellu monen vanhemman henkilön kanssa, mutta kukaan ei varmuudella muista. Mutta joka tapauksessa ne on pidetty siinä 1903-4 vuosina. Vasta kesällä sain tietää kunnan ensimmäisistä kilpailuista 1921 syksyllä voittajista, ne muuten on piretty Ylijoen nuorisoliiton kentällä. On syytä mainita, että silloin oli jo lahjakas ur-

heilija Heikkilän Heikki, oli voittanut kaikki kenttälait 800 m juoksu mukaan luetuna. 5000 m juoksun oli voittanut Svante Hasparanta, vanhin veljeni oli ollut kolmas, joka myöhemmin Kauhajärven kesäjuhlissa juoksi samalla matkalla uuren maailman ennätyksen. Aika oli niinkin hyvä joku sekunti 13 minuutin päälle. (Matka lyhyt). Palataan vielä näihin nuorisoseuroihin, sitten hiukan myöhemmin perustettiin Ruonan Nuija. Nämä kolme seuraa sitten on hoitanut hiihtokilpailut samaten yleisurheilun hyvin aina talvisotaan asti. Oli urheilujuhlia, kesäjuhlia ja syysjuhlia, näissä kaikissa oli katsojia runsaasti, Nuijallen tai Tiistenjoen urheilijat aina lisäväriä. Minullekin on jäänyt mieleen pieni pala muistikuvaa vanhan Nuijan kesäjuhlilta kun sain olla isän kanssa katsomassa. Taisin elää vielä silloin aika voimakkaasti lahviuhauskautta, niin hataria ne kuvat on. Pituutta hypättiin jonkun kannen päältä, osanottajista on jäänyt mieleen Resulan

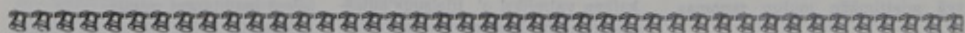
Kuurtanes-Seuralla on asiaa naisille

Kuortanes-seuran talomuseon tupa on suuri ja ko-
mea. Siinä on pituutta ja leveyttä. Kalusto on asian-
mukainen ja entisajan nikkareiden erehlyttämättä
maulla tehty. Kun ajan patinan alta kuultaa kaunis
maali, onkin jo syytä ihailuun. Ylisenkyjen edustoi-
nat ovat kauniin värikkäitä kaitteet. Orsilla kirjokas-
ta ja moniväriset sukkiherrat. Keinutuolia juhlistaa
turkinvyöstä tehty kookattu matto. "Hantuuki" sei-
nällä on aitoa pellavaa. Kaiken tämän me mielihy-
vin toteamme. Mutta on asia, joka ei miellytä kat-
settamme — ne matot — ne lattiamatot ovat hyvin

kuluneet, monissa pesuissa haalistuneet ja tehty eri suruista tupaa ajatellen. Jo vuosia on mietitty, miten asia korjataan- Nyt on herännyt ajatus, että kuodotaan tupaan mittojen mukaiset kaunisraitaist räsyt. Mutta mistä kuteet? — sillä kuten sanotti, on tuvassa pituutta ja leveyttä runsaasti. Vain yhteisvoimin tuo asia järjestyy. Kuortanes-seuran naiset ovatkin ajatelleet, että ensi kesänä järjestettäisiin talomuseossa matonkuteiden leikkukokkiä. Kutsun saatua tulisivat äidit ja tyttäret "rentujen ja rautojen" kanssa museolle ja niin syntyisi kahvikuppos- ten ääressä paljon matonkuteita. Kun asia näin al- kaisiin tulee tiedoksi, voisi jokainen perheenemäntä koota matonkuteiksi sopivat vaatteet talven aikana talteen, kesästä kokkiä odottamaan!

Kun edellä kerrottu asia on loppuun suoritettu ja uudet matot levitetty tuvan lattialle, uskon, että talo-museon tupa on entistä viihtyisämmän näköinen. Kuurtaanes-seura rohkenee toivoa, että tämä asia saisi naisten keskuudessa myönteisen kannanoton hyvin tuloksin!

Sirkka Kantola

Lauri, taisi tuo paha urheilukarpä-
nen samalla reissulla saara pistää,
koska ei se meinaa vieläkkään pu-
rantua. Siihen aikaan harrastettiin
kuurtaneella urheilua melkein joka
talossa, siitä kertovat talojen pi-
hoilla näkyvät hyppimäpuut, halko-
nojapuuna kuuluntynönsä, mutta
ny ei ne on kaikki paikat muunnettu-
neet. On uusi polvi ja kohta uusi
kentakkin taas. Näissä kyläharjoit-
teissa käytettiin monenlaisia sano-
ja, kuulaa pukittiin, tehtiin ristiä
pykättiin, likennettiin ja korkeu-
ressa rimaa vain kohotettiin.

Viellä näihin nuorisoseuroihin, niillä kaikilla oli alkuaikoina kova voimistelupakko. Olen sitä ihmetellyt kun ei painia silloin otettu ohjelmaan, vaikka maakunnassa oli jo kovia painijoita siihen aikaan. Eris Nuijan voimisteli joista kertoi, että se paini tunnettiin liian kovaksi samaten vaarallisen urheilumuotona. Tätä samaa tukee, olin tilaisuudessa keskustella 1942 syksyllä Viipurissa sellaisen miehen kanssa joka oli voittanut Tukholman Olympiapa-

laisissa painin kärkeä-sarjassa kultamitalin, sillä hän kuvasi sen harjoittelun ankaraksi. Niilläkin Viipurin Voimailijoilla oli ollut hataria lautamokki, talvella kovassa pakkasessa vaan oli väännetty hieksiäkin.

Sitten ampumahiihto on syytä mainita 20-30 luvulla, sillä oli pitäjässämme paljon hyviä ampumahiihtäjiä, tämän jutun hoiti suojeluskunta.

Pesäpäänsä taitaa olla ja kuulua KuKun historiikkiin. Nyt kun KuKun lähtee toistapaolisuuksia vuosiarasta samoamaan toivoisin edelleenkin yhtä hyvää seurahenkeä johtomiehistä, toimitsijoista ja urheilijoista. Terve huumori säilyykseen kaikkien keskuudessa yhtä voimakkaana kuin ennenkin, sillä leikkiihän tuo urheilu lopuksi on vain. Onhan tämän 50 vuoren aikana ollut työntä ja myrskyä, sotaa ja rauhaa, siitä huolimatta KuKun nimi on noussut korkealle se myös siellä säilykseen.

L. R.

Jouluni Sveitsissä

Jeesuksen syntymäjuhla lähes-tyy. Taasen kerran. Se kauan odo-tettu juhla niin lasten kuin aikuistenkin piirissä. Komerot alkavat täyhtyä mitä erilaisimmista herkuista, pestään, pyyhittään pölyjä pienimmistäkin sopukoista. Ja kaikki tämä Vapahtajamme suurta juhlaa varten, niin että sitten aattona voimme rauhallisin mielin pysäh-tyä miettimään joulun sanomaa.

Viime jouluihin oli kahdallani eri-lainen kuin muut joulut. Se oli nimittäin ensimmäinen jouluihin elä-mässäni, kun vietin sen muualla, poissa omaisteni ja ystäväni läheisyydestä. Hieman pelolla odottelin sitä. Osaisinko suhtautua oikein? Mutta saapuihan jouluihin minullekin.

Olin töissä sairaalassa, jossa jou-luihin vietot alkoivat jo var-haisessa vaiheessa. Pääjuhla oli 17. joulukuuta ja se oli mielestäni hy-vin kaunis. Me hoitohenkilökunta-touhuttiin sinä päivänä tavallista ahkerammin, että kaikki olisi ollut ajoissa kunnossa iltaa varten. Poti-laat kuljetettiin jokaiselta osastolta alhaalla olevaan aulaan, jossa kes-kellä lattiaa seisoi suuri, kauniisti koristettu joulukuusi. Sen vieressä oli papin puhujakorke, ja kuusen toisella puolella kuoro. Valot sam-mutettiin ja kynttilät sytytettiin. Juhla saattoi alkaa.

Kuoro lauloi herkästi ja kauniisti. Monen silmä kostui kyyneliin. Oli-han joillakin heistä viimeinen maallinen jouluihin edessä. Ja se tun-tui varmaan raskaalta. Kyyneleet vuosivat omiinkin silmiini, kun katselin sitä suurta sairasten jouk-koa. Minun tuli säällä heitä. Ristin hiljaa käteni ja pyysin Isältä, että hän parantaisi heistä jokaisen ja toisi jouluihin heidän mielinsä, ja lausuin samalla suuren kiitoksen

siitä, että itse olin saanut olla ai-nakin vielä toistaiseksi terve.

Sen jälkeen puhui pappi. Silloin meidän piti poistua salista. Menim-me laittamaan osastomme juhla-kuntoon. Käytävälle sijoitettiin joka 30 cm:n päähän kynttilä palamaan, ja huoneisiin jaettiin myös jokai-sen potilaan yöpöydälle kynttilä, sekä lahja sairaalalta. Saatuaamme kaiken valmiiksi o' tilaisuus aulasa-kin jo ohi. Haimme potilaat kun-kin vuorotellen omin huoneisiinsa. Oli ihmeellinen näky, kun hoitajat työnsivät sänkyjä kahden kynttilä-rivin välissä muuten pimeissä käy-tävissä. Ja voi sitä potilaiden riemua, mikä heidän keskuudessaan syntyi, kun he saapuivat kynttilöil-lä valaistuihin huoneisiinsa, joissa kutakin odotti lisäksi vielä mielui-nen yllätys. Siinä unohtuivat hetki-seksi muut surut ja murheet.

Mutta sairas ihminen väsyi no-peasti, ja niinpä lepäisivätkin pian kaikki potilaat autuaan näköisinä vuoteissaan. Oli aivan hiljaista. Vain kynttiläin liekit lepattivat rauhat-tomasti. Kohta alkoikin sulkeutua silmä toisensa jälkeen. Uni pääsi voitolle. Yöhoitaja tuli, sammutti kynttilät ja kuiskasi vielä kaikille viereen hyvän joulun toivotuksen.

Päivät kuluivat nopeasti. Oli niin monenlaista askaroimista. Omakin soppeni piti saada näyttämään hie-man jouluntuntukselta. Ostin erilai-sia kuusenkoristeita ja kynttilöitä ja sijoitin niitä huoneeseeni. Lopputu-los olikin melko tyydyttävä.

Mutta kaiken tämän kiireen kes-kellä palautuivat ajatukseni kuin pakosta aina silloin tällöin kaukai-seen kotimaahani. Mieleeni palau-tui selvästi, kuinka edellisissä joului-na olin avustamassa äitiä joulusi-vouksia tehtäessä, kuinka aattoilta-na tuli joulupukki ja kuinka sitten

jouluaamuna mentiin hentojen lu-mihiutaleitten tipahdella maahan joulukirkkoon. Nytkö jäisin kalk-kea tätä paitsi?

Olin laittanut Suomeen myös ison paketin, ja kotoakin olin jo saanut lahjat. En kuitenkaan avan-nut niitä vasta kuin jouluaattona. Kortteja olin myös saanut melkoisen pinkan. Eivät onneksi ystäväni olleet unohtaneet minua.

Vihdoin koitti 24. päivä. Nousin ylös jo aini varhain, sillä edessä oli työpäivä. Vain harvat hoitajat oli-vat saaneet joulun yli vapaata. Pu-keuduin nopeasti ja lähdin astele-maan kohti sairaalaa. Tuntuu joten-kin mahdotomalta kuvitella, että tosiaan oli jouluaatto. Maassa ei en-sinnäkään ollut hitustakaan lunta. Ei tullut Sveitsiin "valkeata jou-lua", niin kuin Suomeen. Ja toisek-si. Ilmasta puuttui se rauhallinen joulun tuntu, jollaiseen kotona maa-seudulla olin tottunut. Täällä kau-pungissa se tuntui pirstoutuvan ikäänkuin pieniksi säpäleiksi. Oli niin monenlaista melua.

Hieman mieli apeana saavu-in osastolleni. Potilaat kyselivät ahke-raan, oliko minulla yhtään ikävä kotiin, ja pyysivät minua kerto-maan Suomen joulusta. Kuuntelin heitä vain "puolella korvalla" ja vastailin hajamielisesti jotakin, sillä ajatukseni pyöriivät kokonaan muu-alla kuin työssäni. Mielitäni painoi ajatus, joutuisinko viettämään jou-lun aivan omissa yksinäisyydessäni. Silloin kyllä ikäväni voittaisi minut. Mutta onneksi näin ei käynyt, sillä puolen päivän tienoissa sain puhelun kirjeenvaihtoverini kotoa. He lu-pasivat tulla nauttamaan minut il-lalla luokseen. Ilmoitin suuresti.

Kirjeenvaihtoverini asui van-hempiensa ja sisarensa kanssa kau-nissa rivitalossa viiden kilometrin

päässä työpaikastani. Ja juuri hänen välityksellä lin Sveitsiin saapunutkin.

Toinen ilonsiheeni sinä päivänä oli, kun ylihoitaja pyysi minut yllättäen kansliaansa ja ilmoitti, että saisin joulupäivän ja vielä tapaninpäivänkin vapaaksi. Ilollani ei ollut rajoja. Saisinhän nyt viettää joulun kuten kotona.

Ilta alkoi hämärtää, ja pian lepäsi tyyni pimeys kaikkialla. Toivotin potilaille ja työtovereilleni hauskaa joulua, ja riensin asunnolleni. Siellähän minua jo odotettiin. Vaihdon kiireesti työvaatteet juhla-vaatteisiini, otin heille ostamat lahjat mukaani ja kiiruhdin autoon. — Niin mentiin.

Matkalla juteltiin hieman kuuluisia ja kohta oltiinkin perillä. Nousimme autosta ja menimme sisään. — Ah, mikä tuttu näky avautui olohuoneesta eteeni! Lattialla seisoi kynttilälloistossaan joulukuusi, jonka alla oli valtava kasa lahjoja, ja radiossa soi kauniita joululauluja. — Vein myös lahjani kuusen juurelle, ja ensi-ihastuksista rauhoittuamme istuudumme kukin paikalleen.

Tunsin oloni kotoisaksi. Suljin hetkiseksi silmäni, ja kuvittelin istuvani kotona isän, äidin ja sisarusten parissa. Olo tuntui niin raukealta. Korvissani alkoivat soida tutun joululaulun sävelet — mutta vieraalla kielellä. Heräsin lumouksesta, ja yhdyin muiden mukana lauluun "O du fröhliche, o du selige, gnadenbringende weihnachtszeit."

Sen jälkeen meni kirjeenvaihtoverini kuusen juurella olevien lahjojen luo ja alkoi jakaa niitä. Aina odotettiin niin kauan, että yksi oli saanut lahjan, avannut sen ja kiittänyt kideistä pitäen henkilöä, joka sen oli lahjoittanut, ennenkuin annettiin taas seuraavalle lahja- ja taas tapahtui samat seremoniat. — Tämä varmaan sen vuoksi, että jännitys pysyi yllä mahdollisimman kauan aikaa, ja että jouluaatto ei olisi mennyt niin nopeasti ohi.

Mitä joulupukkia ei siis tullut, vaan huoneessa oli käynyt Christ-Kind — Jeesus lapsi — joka oli tuonut lahjat mukanaan. — Sveitsissä juhlietaan myös meidän pikkujouluamme vastaavaa juhlaa, ja silloin kyllä vierallee joulupukkimme nä-

köinen Samichlaus useissa sairaaloissa ja kodeissa.

Lahjojen jaon jälkeen veisasimme vielä pari jouluvirttä, ja hiljennymme pienen rukoukseen.

Ruokapuolta ei sinä iltana liioin unohdettu. Hetkessä rouva kattoi herkullisen näköisen kahvipöydän. Siinä sitä sitten keskusteltiin asiasta ja toisesta, ja maiskuteltiin rouvan leipomia pikkuleipiä ja kakkuja.

Sveitsissä näytti siis myös olevan tapana sellainen hieman ylimääräinen mässäily joulun aikaan. Mitään erityisiä ruokalajeja ei joulupöytään kuulu, kuten meillä joulukinkku, lipeäkala ja riisipuuro, vaan syödään muuten vain hieman kalliimpia ja parempia liharuokia, kuten esimerkiksi kanan-, porsaan- ja lampaanlihaa. Sitten on myös perunoita, erilaisia salaatteja ja jälkiruokia. Onhan näitä herkuja monenlaisia.

Kahvin juotuamme istahdimme vielä hetkeksi olohuoneeseen, ja katselimme lahjojamme, joista kohdallani mielenkiintoisimpia olivat tietenkin Suomesta saamani lahjat. Pian alkoi väsymys kuitenkin painaa silmäluomiamme ja kömmimme tyytyväisin mielin sänkyihimme. Tyttöystäväni nukahtivatkin heti, mutta minulle ei uni enää meinannut tulla. Makesin aivan hiljaa tuijottaen huoneen pimeyteen, ja hyräilin seuraavaa joululaulua:

Sä tähdistä kirkkain nyt loisteesi luo sinne Suomeeni kaukaisehen. Ja sitten kun sammuu sun tuikkeesi tuo, sä siunaa se maa muistojen. Sen vertaista toista en mistään mä saa, on rakkain ja kallein mull' ain' Suomenmaa. Ja kiitosta sen laulu soi Sylvian, ja soi aina lauluista sointuisimman.

Sen hyräilyäni valvuinkin uneen, syvään ja rauhalliseen.

Seuraavana aamuna heräsimme vasta noin kahdeksan maissa. Ukona sateli hieman vettä, vaikka olikin joulu. Joulujumalanpalvelus oli tavalliseen aikaan kello yhdeksältä kirkossa, mutta kuuntelimme sen vain kotona. Muutenkin kului joulupäivä kokonaan kotosalilla. Vasta tapaninpäivänä menimme käymään kylässä rouvan vanhempien luona.

Sieltä palattuamme olikin ilta, ja minun aika lähteä takaisin

asunnolleni. Kiitin perhettä saamis-tani lahjoista ja huolenpidosta, ja siitä, että heidän ansiostaan olin minäkin, yksinäinen maan matkaaja, saanut joulurauhan.

Taas oli arki edessä. Ah Herrani, mun Jeesukseni, tee asumukseks sydämeini. Mua älä hylkää tuskassa, vaan vahvista ain uskossa.

Ah, iloni jos sinuss' ois' Enk' unhoittaa sua koskaan vois. Suo siihen apus armosta, Niin kiitän aina riemulla.

Nyt Jumalalle kunnia, kun antoi ainoon Poikansa, siit' enkelitkin riemuiten veisaavat hälle kiitoksen.

Marja-Terttu

Malaberin aikooihin

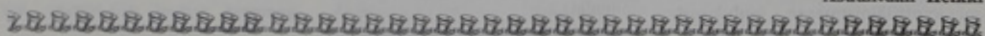
Ku avioliittokuuluutusta haettiin, piti olla puhe-
miäs aina mukana. Siinäkin voi tulla tapauksia, joku
antoo paljo pohorittavaa jäljistäpäin.

Ku iso-isäni Juhana Kustaa Hallila, synt. 1822, oli
nuorena äijämiehenä puhemiäsnä yhyrellä avioliitto-
ho menövällä parikunnalla joku enää aivan nuoria
ollehekkään. Kuuluutus haettiin Lapualta. Nyt käy
niin, notta rouvasti Niilo Kustaa Malaberi avas raa-
matu ja pontevaa äänestä sanoo iso-isälle, jotta tuus
lukemhan. Tottahan siinoli mentävä mukisemasta, kun
määräys annettiin. Iso-isä luki niin Niilo Kustaa
sanoo, notta hyviäh se käy, vaikka sulla on nuan hua-
not nua merkit.

Kun nämä sitte tulla ketuutteli kotiapäi Kuurtane-
helle, niin siinä olikki funteeraamista, jotta on aikoo-

hin eletty, ku puhemiästä luetetaha, eikä yrkämiästä.
Oli se vielä jonakin menny, mutta akkaväki, joka
pakkaa oma älynsä mukahan sanansa sanomaha joka
asiahan. Kul Longioikoosilla tästä ihimeestä jankkas,
niin se morsian sanua pällähytti, jotta jos se Malaberi
luuli tuata Asuuntua isäntää yrkämiäheksi, eihän ne
toisen pitäjehen papit niin tunne ihmisiä ku omat
ja ku sillä on vielä yllä tua uusi västi. Ja muutonki.
Sen perästä siitei enää paljo puhuttu, eikä se sem
paremmiin siitä selevinny. Paljon se anto iso-isälle
ajattelemisen aihetta. Mutta iso-isä ei malttanut kun
kertoo tämä häne mielestään kummallisen tapauksen
vanahollaansa meille tenaviensa tenaville. Sanoo viä-
lä niinkii, jotta ei mulla pitäisi olla huanot lukumer-
kit, oon minä kirian niin monaasti läpi luku.

Asuuntuan Heikki

Tahdomme kiittää

Me tänään tahdomme sua kiittää.
ja kukkasemme myös mukaan liittää.
Sä olet kyloänyt viljaa jalaa
kun kylvit keskeemme hengen valoa.

Sä olet kyloänyt pitkää sarkaa.
— On taimi nuorena pientä, arkaa.
Myös aina sarkasi hoidit hyvin.
Se kerran tähkiä kultajyvin.

Sä ensi aakkoset opetit meille,
kun pienenä lähdimme kouluteille.
Ja taiten ohjailit läksyn, leikin.
Ja vuodet parhaat se sulta veikin.

Ja lapsuuslaulut nuo armahat,
myös virret lauluista rakkaimmat,
ne elon tielle muistoksi viemme.
Jos mihin johtaakin elontiemme.

Sä aina oikeaan ohjailit
ja teille totuuden johdatit,
myös neuvoos parhaimmat annoit meille
ja rukouksin johdit taivaan teille.

Kun tänään koulusi oven suljet
ja kauas luotamme pois nyt kuljet.
Me kiittollisina sua muistelemme,
ohjeitas, neuvojas ikävoimme.

Nyt sulle alkavat levon päivät.
Sun kyloos kasvamaan tänne jäivät.
Ja vielä kasvaa ne ajan myötä,
todistain ahkeraa kyloätyötä.

Me kukkasemme nyt sulle tuomme
ja onnen parhaimman sulle suomme.
Sä pitkän päivän oot tehnyt työtä.
— Siis Herran siunaus sulle myötä.

Aili Korkeala

Lausuttu opettaja Fanni Nurmen
eröjäisjuhlassa Ylijoen koululla 1966.

KOULUUN

Kun ensimmäinen kansakoulu tuli pitäjään, minut panttiin siihen, vaikka olin vasta 6-vuotias. Seurakunta koulussa oli hyvin sekalainen. Oli joitakin oppilaita, jotka olivat minua kolme kertaa vanhempia, siis 18-vuotiaita. Niin isoja tyttöjäkin, että he kerran ottivat minua jaloista, pitivät minua pää alapäin ja taikoivat sillä tavoin päästäni lettia. Tämä siitä syystä, kun olin järjestäjänä soittanut liian aikaisin sisälle, mikä taas johtui siitä, etten vielä ymmärtänyt koulutuvan seinällä olevan 8-kulmaisen ankkurikellon minuuttiviisarista mitään, minä kun olin tottunut meidän keittiön kaappikelloon, jossa oli vain tuntiviisari.

Parilla pojalla oli lupa polttaa välitunnilla piippua, he kun saivat kotonakin polttaa. Eihän meillä omaa koulutaloa ollut, koulu oli yksityinen. Oltiin Rasinperän talon ylistuvassa tiheään sullottuina. Kotoani oli kouluun kaksi ryssänvirstaa, n. 2,5 km. Minulle tuotti vaikeutta suuren, raskaan perheamatun edestakainen kuljettaminen, isäivainaa kun tahtoi että minun oli pyyhä sanaan juuri siitä raamatusta luettava. Kainaloon se oli liian suuri, täytyi kuljettaa päin päällä pitäen. Mutta muut kirjat tahtivat silloin putoilla; koululaukkuja ei ollut. Kerran kävi näin: Oli kova pyry, tiet ummessa. Renki Vekseli panttiin piskuista viemään hevosella ja pulkalla. Vekseli itse istui pulkassa, minä messinkihakaisine raamattuineeni "kämmentällä". Umpeen pyryneellä Mäenpään kujalla lensin kämmentältä kaikkine kapistuksineen, so myös ruokalaukkuni ojaan ja upposin lumeen ilman näkymättömiin. Vekseli ei huomannut mitään,

vaan ajoi pyryssä ja pakkasessa koululle asti; siitä oli sitten pyörtäminen, kun ei miestä ollutkaan. Minä löydin tieltä, jonne olin suurella vaivalla saanut kontitukseksi ja tavarani kootuksi.

Tekstinselitys oli silloisessa kansakoulussa tärkeä asia. Joka lauantai meidät valmistettiin jumalanpalvelusta varten ja pidettiin samalla hartauspuhe. Minun kohdaltani ainakin monesti tehoisa, sillä muistatapa kerrankin Mäenpään kivinavetan ohii kulkiesani tunteneeni itseni suureksi syntiseksi. 6-vuotiaasta ei edes räystäiden tippuminen huhtikuun punertavana iltapäivänä saanut valoisammalle mielelälle, eikä etäämpää menosuunnasta kuuluva posektiivin soitto. Tallustelin lossakkoista tietä harmaana körttiläisenä. Syynä oli ehkä sekin kun juuri tästä samasta kivinavetasta edellisenä kesänä iso kivi putosi Mäkyksen Jukan päälle, hän kun oli kivunnut kivenkolossa olevalle linnunpesälle. Jukka kuoli. Hautausmaisuudessa isä hänen avoimen arkkunsa ääressä veisasi, ja silloin jo tulin kokemaan mikä ihana virsi on "Mä kauniin tiedän kukkasen". Siihen kyllä liittyy sivumuistoina viinakarafiini Mäkelän porstukamarin pöydällä ja iso yhteinen sokerinpala, josta kaikki haukkasivat nautittuaan hautajaisryppyysä, sekä taas toisaalta Hakolan kedolta tullut apilantuoksu, mutta eivät ne päämuistoa hämmennä. Itse veisasin 14-vuotiaana Hallisen Aleksin Kustu-pojan arkkun kannen kiinni ja nautin, kun minulla silloin jo oli "raavahan miehen", siis täysikasvaneen ääni, myös hautajaisryppyyni porstukamarista.

Vanhan ajan tekijämiehiä ja kloppien vinkeetä

Mehän muistamme nuo entisajan mestarit. He osasivat justiin, eikä sinnepäin sen, mitä olivat ruvenneet tekemään. Ja olivat sitten mielipiteitään varmoja kaikesta, mistä viitsivät suutana avata. He kaikkikin ansaitsivat tulla nimeltään ja "ansioluettelotaan" mainituiksi.

Heitä edustamaan mainittakoon tässä Knuuttilan seppä. Sitä kun piti pikkupoikana suu auki ihmetellä, kun rautaan teki poraamalla reikää ja keitti kirveen terään terästä. Ja osasi sitten sitä lokomoakin käyttää. Hän sitten osasikin ja laitto kaikki paikat puintia varten niin kuntoon, ettei turhia pyräyksiä tullut ollenkaan. Tuollaiselle mustalaispojan kokoomelle ei tämä taas ollut lainkaan mieleen, kun piti tunnista toiseen ahertaa lyhteitten tai olkien siirrosta. Juuri koneitten reistaillessa oli hauskinsa: lokomo pihisi ja puhisi pidätettyä voimaa ja riihiväki jutteli mukavia. Siihen aikaan mestarit ruokittiin erikseen

makariin. Siellä se oli seppäkin litaasella, kun me kloppit pääitimme toteuttaa hartaan toiveemme, saada kans' käyttää lokomoa. Jälkilämpöoseen koneen pesään työnnettiin olkia ja lokomon mahtavasti savutessa se lähitiin käyntiin, kun vielä oikein "eltarin" malliin oli muutkin tarkoin katsotut temput tehty. Mutta kohta oli myöskin seppi paikalla tuimana ja pojat olkiladossa pillossa, josta vasta pimeän tultua uskallettiin pois. No, ei seppi jälkiviuhainen ollut, piti hän polkia ymmärtää.

Kun muuan poikaanen yritti sepälle niinkuin ymmärrystään näyttääkseen selittää, että ovat antaneet opettajattarelle niin huonon pellan luontaispalkkioksi, niin seppi sanoi yks'kantaan, että "onpahan olemassa". Meni aikaa monia vuosia, ennenkuin tuo poika oppi ymmärtämään, ettei siitä oikeastaan ollut mitään muuta sanottavaakaan.

T. Y.-H.

Opisto ja Kuortane

Sanotaan, että 20 vuotta on aika, joka vaaditaan, ennenkuin vieraspaikkakuntalainen hyväksytään kuortanelaiseksi. Pohjanmaan Urheilupuisto on mailla Aholankankaan laidassa vaaditun ajan ja voi ilman vastaväitteitä ruveta käyttämään itsestään nimitystä Kuortaneen Urheilupuisto.

Kuluneet vuosikymmenet ovat muovanneet opistosta paitsi maakunnallisen, kansallisen ja kansainvälisen kurssikeskuksen myös osan Kuortanetta. On selvää, että kokous voidaan pitää opistolla, on selvää, että jääkiekkokaukalo, tenniskenttä tai urheiluhalli on vapaasti jokaisen käytettävissä. Yhtä selvää on, että ladut ovat auki, juoksupolut ja testirata merkittyjä ja että jokainen kuortanelainen on tervetullut. Lyhyesti sanottuna se muistuttaa televisiota, pesukonetta tai muuta automaattia, jonka toiminnan huomaa vasta, kun se lakkaa toimimasta.

Urheilupuisto ei maksa veros kunnalle ja on näin ollen tuotantolaitokseen verrattuna huono sijoitus. Mutta kun lukee lehdistä, millaisia summia eteenpäinpyrkivät kunnat uhraavat laitoksiin, jotka palvelevat asukkaita vapaa-aikaa; uimahalleihin, pallokenttiin, urheiluhalleihin, on vaikea arvioida, millaista rahasummista Kuortaneen kohdalla on kysymys.

Iman urheilupuiston Kuortane olisi pieni pitäjä siellä jossakin Pohjanmaalla, joka mainittaisiin sanomalehtien palstoilla varsin harvoin, kun nimi nyt on esillä harva se päivä. Ja ne parikymmentätuhatta vieraspaikkakuntalaista, jotka käyvät vuosittain urheilupuistolla, käyvät samalla Kuortaneella vieden mukanaan terveisiä paikkakunnasta, joka ei ole siellä jossakin Pohjanmaalla, vaan jolla on oma ilmeensä ja oma tarkka sijaintinsa Suomen kartalla.

Lähestymme aikaa, jolloin vapaa-ajan vietto on yhtä tärkeä ellei tärkeämpikin osa ihmisen jokapäiväisessä elämässä kuin työnteke. Tällaista tulevaisuutta ajatellen voimme olla varsin tyytyväisiä ainakin kolmesta asiasta; siitä, että Aholankangas aikoinaan lunastettiin valtiolle keuhkotautiparantolan tarpeita varten, siitä, että hämmäläiset saivat kertoman mukaan tulvajärven avulla parantolansa kuortanelaisilta ja siitä, että urheilupuisto 20 vuotta sitten päätettiin perustaa Kuortaneelle. Lapissa oli vuosia sitten ravintoloita, joissa tarjottiin vain vieraspaikkakuntalaisille. Voimme olla kiitollisia siitä, että Kuortaneen Urheilupuisto ei ole sulkeutunut omaksi maailmakseen, valtioksi valtiossa, vaan ojentanut auttavan kätensä paikkakuntalaisille kaikissa mahdollisissa ja joskus mahdollimmassakin tilanteissa. — Kirjoitus julkaisusta "Kuortaneen Urheilupuisto 1970".

Lapsuutemme joulukuusi

Taasen joulun lähestyessä me näemme lapsuuden kirkkaan joulukuusen sisäisillä silmillämme ja vaistoimme sen koko olennollamme. Sen tuoksun ja sen tunnelman. Siksi me lähdimme sitä etsimään ja tahdomme palauttaa sen jälleen paikalleen. Tähän nykyisyyteen. Odotamme joulua ja riemuitsemme jo etukäteen jouluaton suloisista hetkistä lapsuuden joulukuusen ympärillä. — Joulutouhume ovat lapsuutemme joulukuusen etsimistä. Meillä on selvä esikuva, millainen on oikea joulu. Sen toteuttamiseen meillä tuntuu olevan tarpeeksi varojakin. Siksi me juoksemme kaupasta kauppaan. Etsimme ja ostimme tavaraa kotiimme, suunnittelemme ja touhuamme, aivan uuvuksiin saakka. — Ja kun sitten vihdoin joulu saatu saapuu, on kuusemme upea ja lahjapakettivuori kuusen juurella korkea ja korea, ja pöytämme notkuu joulukerkujen peinoista. On joulu! — Mutta minne hävisikään lapsuuden joulukuusi? Ja missä on Jeesuslapsi? Olemmeko sen peittäneet kaiken rikkaman keskelle? Mikä onkaan silmämme sumennanut kaiken kirkkauden ja koreuden keskellä? Miksi emme tavoitakaan sitä tunnelmaa, joka väreili lapsuuden joulukuusen ympärillä? Onhan kaikki ulkonaisesti niin kuin silloin ennen. On joulukuusi, kaunlimpikin kuin muinoin. Ovat kirkkaat kynttilät oikein sähköistetyt ja joulukerkutkin ovat runsaammat ja paremmat kuin ennen. Jouluvirsi on aina sama ja joulu evankeliumi. Mutta kuitenkin jotain puuttuu. Minne onkaan hävinnyt lapsuuden joulukuusi. Emme osaa sitä itsellemme selittää kun jouluyönä hiivimme vuoteisiimme. Jotain tyhjää vain on sisimmässämme, jotain oleellista on poissa. — Hyvä olisi ajatella joululitana Jeesuksen sanoja: "Autuaat ovat lapsenmieliset, sillä heidän on taivasten valtakunta". Jos olemme kadottaneet lapsenmielisyytemme, on lapsuuden joulukuusiakin hävinnyt emmekä sitä löydä vaikka kuinka hakisimme. Meidän on saatava takaisin lapsen uskomme. Meidän on löydettävä henkilökohtaisesti joulun Vapahtaja.

Silloin meillä on joulu, on joulun todellinen tunnelma. On jälleen lapsuuden joulukuusi, jonka juurella saamme kiittää joulun Vapahtajaa.

Niinkuin lapsina muinoin.

Näillä sanoilla tervehdin kaikkia Kuortanes-seuran joululehden lukijoita ja kaikkia muitakin.

Kuvassa Ylijoen koulun ensimmäiset oppilaat opettajansa Esa Harjun kanssa. Kuvan on laihjoittanut Aili Korkeala Talomuseolle ja se on otettu v 1910.

Ylijoen kansakoulu, 60-vuotta koulutyötä "Taitolassa"

Ylijoen kansakoulun 50-vuotishistoriikissa kirjoittaa koulun ensimmäinen opettaja Esa Harju koulun alkutaipaleelta mm:

"Kun Kuortaneella puuhattiin ensimmäistä kansakoulua, perustelivat kovimmat vastustajat kantaansa: — Herroja niistä kansakoulussa tulee, eikä niiden kynnet sitten enää työhön pysty. — Kun koulu kuitenkin päätettiin perustaa sanoivat he: — Tehdään se sitten niin iso ja hyvä, ettei toista koulua tarvitse pitää koskaan tehdä. — Tehdä on kuitenkin pitänyt. Ylijoen koulu on järjestyksessä viides. Ennen sitä oli rakennettu jo Kirkonkylän, Mäyrän, Ruonan ja Leppälän koulu.

Kirkkoväärti Kaarlo Korpela esitti kuntakokouksessa 30. 9. 1907, että Ylijoen koulua alettaisiin rakentaa kahden vuoden kuluttua. Esitys oli hyvin ja asiallisesti perusteltu ja keskustelu johti myönteiseen päätökseen".

POIMINTOJA YLIJOEN KOULUN TAIPALEELTA

- o Ensimmäinen johtokunta: puh. joht. Hj. Svanberg, K. Korpela, J. Ylinen, E. Jylhä, A. Sarvikas, K. Keski-Heikkilä.
- o Nykyinen johtokunta: puh.joht. Arto Korpela, Hilka Palonen, Jussi Taimisto, Pentti Sarvikas, Arto Ylinen, Matti Vähämäki.
- o Pisimmän ajan johtokunnassa: Ensio Taimisto 24 vuotta ja johtokunnan puh.johtajana Terho Korpela 22 vuotta.
- o Koulun opettajat: Fanni Nurmi 42 vuotta, Esa Harju 38, Arvo Manninen 5, Olva Kangas-Lahti 4, Maria Valo 3, Viivi Keski-Kulju 1, Hilja Blomberg 1, Erkki Pelkonen 1, Tauno Harju 1, Helena Hiironniemi 1. Nykyiset: Tapani Hakola 11, Marjatta Öman 3.
- o Koulukeittäjä: Lyyli Pajala.

o Oppilaita 60 v. aikana 866.

o V. 1946 perustetun op. Esa ja Hanna Harjun stipendirahestosta jaettu 109 oppilaalle yht. 1040 markkaa.

o V. 1939-44 "kokoontumispaikka Ylijoen kansakoulu".

o 1951 rakennettiin alaluokka, opettajan asunto ja keittola.

o 1960 lokak. 23 p:nä 50-v. juhla, jossa paljastettiin Kuortaneen koulujen ensimmäinen sankaritaulu, Sankaritaulussa on 31 koulun entisen oppilaan nimet.

o 50-v. juhlassa lahjoittivat velj. Taimisto "Taitolan Maljan" kiertopalkinnoksi oppilasurheiluun. Nyt kiertää jo Taitolan Malja II.

o Monien kiertopalkintojen joukossa on vuodelta 1943 koulujenvälistä mottimetsäkilpailusta voitettu taitelija Honkolan maalama "mottimettä"-taulu.

"Taitolan tarinoita ja Pajuojan paukahdoksia"

OLIPA KERRAN PUU

Olipa kerran puu. Puussa oli paljon karamellia. Sitten kasvoi paljon sokeria. Siihen kasvoi paljon lakritsapilippuja. Siihen kasvoi paljon tikkareita. Yhtä äkkiä katosi koko puu.

Kirjoitti Simo II lk

SATUKISSA

Olipa kerran kissa, joka matkusti Ruotsiin. Sieltä se osti veneen. Sillä oli pieni kenkä jalassa. Se oli äidin tekemä.

Paula II lk

TONTTUJEN TEHTÄVÄ

Joulupukki: Missä tontut Sutku ja Sipuli, mene muori hakemaan heidät.

Pukin Muori: Sutku ja Sipuli, heti tänne.

Tontut: Tässä me olemme, mitä asias?

Pukki: Lähtekää kurkkimaan ikkunoista, ovatko Mäkelän lapset kilttejä ja ottakaa selvää, mitä he haluavat lahjoiksi.

Sutku: Lähdetään heti, Sipuli. Kyllä nyt on jo tarpeeksi hämää.

Muori: Joutukaa nopeasti.

Pukki: Keitä velliä heitä varten, he ovat nälissään, kun tulevat.

Hetkeä myöhemmin. . . .

Muori: No, nyt he jo tulevat.

Sipuli: Kilttejä olivat, Olli haluaa apua.

Sutku: Ja Leena nuken.

Pukki: Selvä, varastossa on sopivia, nyt syömään.

Muori: Sitten rupeatte pakkamaan.

Sipuli: Minä laitan Leenan lahjan.

Sutku: Ja minä teen paketin Olliille.

Pukki: Menkää viemään jo.

Tontut: Menemme salamana, hei, hei.

Pukki ja muori: Toivottakaa hyvää joulua kaikille.

Kirjoittivat tontut Sipuli (VI) ja Sutku (V)

TONTTU

Olin yksin. Eteisessä rysähti. Säpseudin. Pelkäsinkö, mutta katsoin kuitenkin, onko se kissa. Sitten vilahti. Taas vilahti, nyt nurkan takana. Nyt tiedän, olet tonttu. Ei enää näy. Mutta jäljet. Ne johtivat navettaan. Navettatonttu? Luurasin ovenraosta. Ja tontulla kirje kädessä; Hyvä, oli löytänyt.

Päivi IV lk

JOULUKIRKKO

Aiti herätti varahin. Minä luulin, notta pitää mennä kouluhun ja sanoa. En minä ole lukenut läksyjäkää. Aiti sanoi. Mennään joulukirkkoon. Minä nousin ylhäälle. Pian lähdettiin. Kirkossa oli hieno olo. Siellä oli paljon ihmisiä. Ne veisasivat lujaa ja kanttori vasta kovaa veisas. Kyllä minäkin vähän yritin, mutta melee koko ajan minä vaan kattelin ja kuuntelin. Sitten me lähdimme kotiin ja sai ruveta leikkimään kaluilla. Ja oli hienoa leikkiä, kun minulle tuli kaverikin.

Jari III lk

KÖYNNÖSMETSÄSSÄ

Viimeisellä kouluviikolla menemme aina köynnösmetsään. Me teimme paljon köynnöksiä koulun koristelua varten. Kun köynnökset oli valmiita, rupesimme törsämään. Limsapullon korkit paukui. Mullakin oli kaks pulloa ja

sikapossuja neliä. Meidän koululla tehdään köynnöstä joka kevät ja aina törsätään. Sitten noukittiin korkit ja paperit pois ja marssimme köynnökset olalla koululle.

Kirj. Heikki IV lk

Kaarinan kestit

Kultalan Kaarina kutsui kerran kaikki Kerkkään kyläläiset kestit, hin, koska Kaarina Kaaponsa kanssa kuulutetaan! Kutsuipa kisakaverinsaki, Kultin Kertunkin. Kerttu kyllä katseli kaihoisesti Koivukujalla kävellessään, kun kerran käveli Kaapon keralla Kerttukan kuutamossa. Kateushan kyti Kaarinaa kohtaan. Kuitenkin kaikki kyläläiset kilvan kiiruhtivat Kaarinaan. Kelpaa kyllä Kaarinan kutsua kuullakin. Komeana kohoaa Kaarinan koti kuusikkosella kunnalla. Koko kyläkin koreili kesäisessä kukoistuksessaan. Kirkonkellojen kumartelu kuului kylän keskeltä. Katsokaas kukkia kaikkialla: kullerot, kissankellot, kielot, kehäkukat keltaisina keinutellen kukkiaan. Kaarina Kaaponsa kanssa kätteli kaikkia. Kyläläiset kantivat kaunistia kukkakoria kirjoituksiin "Kaarinalle - Kaapolle". Kyllä kai Kerttu kenkutti. Kelpasivatpa kyllä kahvit. Kyllä kehua kesti, kaakut, keksit, kermit. Kaarina kertoi kaikille ketteristä kasvateistaan, kalkkuna Kepsu, koira Kalle, kissa Kippari. Kerrankin kohahti Kepsu katolle, kissaa kiuseitten. Kylläpä katti kans kiipelemään kykenee. Kallekin kurkotti kaulaansa kiivetäkseen, kuitenkin katsoi kiipeilyn kysyvän kovia kynsiä. Kunnos kuulutti koko kylän kuultavaksi kauhealla kiljunalla kaveriensä kiljumiset. Kyllä kivoja kaverilta, kehuivat kyläläiset, Kerttukan koitti kehua. Kyllä kauhian kiva kertomus kehtasi katketa, kerta kaikkiaan.

E-i-r-a

KILPATEHTÄVIÄ:

Ratkaise seuraavat tehtävät ja lähetä vastaukset 8. 1. 1971 mennessä osoitteella: Ylijoen koulu, Lenttilä. Arvomme oikein vastanneiden kesken kolme palkintoa. Oikeat vastaukset ja voittajien nimet julkaistaan Viiskunnassa 13. 1. 1971.

ARVOITUKSET:

1. On joka koulussa, se on pitkä tikku ja terävä, ympäri maita kiertää ja joka kaupunkiin osaa. Mikä se on?

2. Melkein suora kuin viivotin, pitkä, ettei toista päätä näy ja kovaa kuin kivi. Valkoisia viivoja yhtä mittaa kumilla hinkataan, mutta eivät lähde pois. Mikä?

3. Kuva-arvoitus, ratkaise:
(keksi S ja S-P.)

4. Sanaristikko. Kun keksit oikeat sanat vaakasuorille riveille, tulee pystysuoraan eräs suomalainen kaupunki, mikä?

Rips, saranat

Ui vedessä

Savun tie

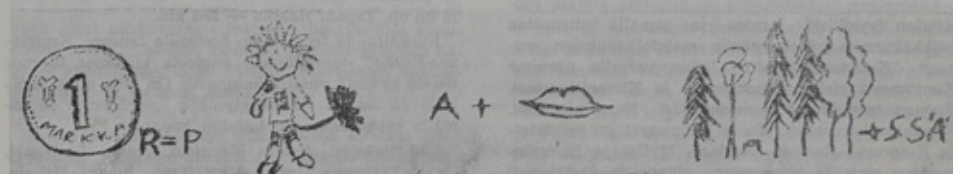
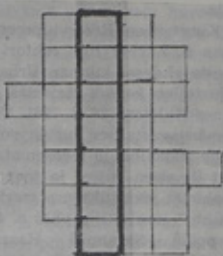
Pojan nimi

Seinän kaunistus

Lämmittää

Kasvoissa

(keksi Eila III)

KIITÄMME

NIITÄ, JOTKA ILMOITTAMALLA TÄSSÄ JULKAUSSA OVAT TUKENEET SEURAMME TOIMINTAA. SAMALLA PYYDÄMME LUKIJAKUNTAA SUOSIMAAN ILMOITTANEITA.

Kuurtanes-Seura

10-VUOTIAS "KUURTANES-HIIHTO"

Maakunnalliset laturetjet Kauhava - Kuortane v. 1956 ja Alajärvi - Kuortane - Seinäjoki v. 1957 olivat ensimmäiset Kuortaneen kautta kulkeeneet laturetjet. Sitten tuli tauko, jolloin innokkaimmat retkeilijät joutuivat hiihtämään talvisen retkensä muualla.

Kuortaneen Reserviupseerikerho päätti kerhoillassaan 6. 2. 1961 ltn. rehtori Antero Kuusiston aloitteesta yhdessä kunnan Urheilulautakunnan ja kylien edustajien kanssa järjestää oman laturetken "Kuortanes-Hiihdon" 26. 2. 1961. Urheilulautakunnan myöntämän avustuksen turvin voitoin järjestää ladun varrelle ruokailu- ja teesemat, niin että laturetteilijät saivat ilmaisen ruuan ja teen sekä vielä laturetkikunniakirjat suoritukseensa merkiksi. Kun I "Kuortanes-Hiihto" suoritettiin yhtä n. 40 km pitkää reittiä Kk - Leppälä - Saranpää - Haarakjärvi - Heroja - Ruonakk - hiihtäen, seuraavana talvena niitä lisättiin aina vuosi vuodelta, niin että viime talvena latuja oli merkitty yhteensä n. 160 km ja ne kiersivät melkein joka kylän kautta. Ruokailu- ja teesemia lisättiin myös aina tarpeen mukaan, niin että ladun varrelta löytyi 5 ruokailu- ja 8 teesemaa X "Kuortanes-Hiihtoa" hiihettäessä.

Laturetken tarkoituksena on kohottaa kunkin suorittajan fyysillistä kuntoa ja samalla tutustuttaa paikkakunnan nähtävyyksiin mahdollisuuksien mukaan. "Kuortanes-Hiihto" -ladun varrella näemme Kuortaneen kirkon, kotiseutu ja Klemettimuseot, Ruonan taistelun muistomerkin Nurmimäessä, Kaatialan kaivoksen. Monet hikipisarot on vuodatettu Keinuun, Ruman-, Kuljun-, Mylly- ja Lamminvuorten rinteille ylösnousun aikana ja vastaavasti alaslaskun tapahtuessa jalat ovat tuisheet ties min-kä vuoksi.

"KUURTANES-HIIHDON" 10-vuotistaulukko

I 26. 2. 1961	110 osanott. n.	4000 hiihettä. km
II 18. 2. 1962	201 >	7000 >
18. 3. 1962	350 >	13000 >
III 10. 3. 1963	806 >	30000 >
IV 8. 3. 1964	669 >	24000 >
V 14. 3. 1965	772 >	28000 >
VI 13. 3. 1966	847 >	35000 >
x) VII 12. 3. -67	joudutt. peruutt. lumen sul. vuoksi	
VIII 10. 3. 1968	543 >	22000 >
IX 2. 3. 1969	755 >	31000 >
X 22. 2. 1970	650 >	26000 >
	5711 osanott.	220000 hiihettä. km
x) 20. - 21. 5. -67	1564 >	"Kuortanes-Kävelyssä" (laturetken tilalla)

"Kuortanes-Hiihto" -laturetken osanottajat, 5711, ovat näiden 10 vuoden aikana hiihtäneet yli 5 kertaa maapallon ympäri.

Muutamia poimintoja 10-vuotistaipaleelta. Järjestäjien kannalta ensimmäinen laturetki on varmasti opettavin. Muistan kuinka edellisenä yönä klo 24 pystytettiin viimeisiä viittoja maanteitten varrelle ja hiihtoaamuna klo 5 merkittiin viimeiset ladunpätkät.

Sää on yleensä suosinut laturetteämme. Vain I ja IV laturetkellä on ollut suojakeli ja VII jouduttiin peruuttamaan lumen sulamisen vuoksi (tilalle järjestettiin kevyellä "Kuortanes-Kävely"). Erikoisesti tuo IV "Kuortanes-Hiihto" ja sen 669 hiihtäjää ansaitsevat hatunnoston suorituksestaan. Kun aamulla alkanut räntäsade muuttui päivällä silkeksi vesiteeksi — ja siitä huolimatta yli 10 % kunnan väestöstä oli mukana.

VI laturetkemme 13. 3., Talvisodan 26-vuotismuistohiihto, on edelleen pysynyt ennätyslaturetkenä — 847 hiihtäjää mukana yhtenä päivänä hiihtäen melkein maapallon ympäri, n. 35 000 km.

IX "Kuortanes-Hiihto" oli samalla Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen laturetki.

X laturetken osanottajat varmaan osasivat iloita Kalevi Oikaraisen kultamitalin voitosta Hohe Tattran MM-hiihdoissa, kun samaan aikaan itsekin hiihtivät suurin piirtein samanlaisen hiihdon.

Pienenä erikoisuutena en malta olla mainitsematta niistä "yöhihtäjistä", jotka useana "laturetkiaamuna" klo 00.00 ovat aloittaneet urakoimisensa. Ot-salampujen ja jopa tulitikkujen valossa on hiihdetty pitkiäkin taipaleita. Paras 1 vuorokauden hiihtäjä on op. Tapani Hakola — 200 km.

Ruokailu- ja teesemien hoitajille lausun "Kuortanes-Hiihto" -toimikunnan puolesta kiitokset 10-vuotisesta hyvästä yhteistoiminnasta. On aina ollut miellyttävää saapua virkistytymään asemillenne ja samalla keskustelemaan hiihdon lomassa.

Laduntekijät: Antero Kuusisto, Jouko Laitakari, Harri Takaneva, Jorma Virkajärvi, Juhani Hakola, Heimo Hyypää, Markku Eillä, Mauri Holkkio, Harri Vehniä, Pentti Mäenpää, Johannes Sepponen, Esko Knuuttila, Reino Pihlaja-aho, Tauno Kulju, Teuvo Heinämäki, Eero Keski-Heroja, Martti Märijärvi, Paa-vo Pihlaja-aho, Matti Lähdesmäki, Matti Märijärvi, Martti Hannuksela, Heikki Rinta-Rasula, Edvin Kiviranta, Aimo Kangaslahti, Veikko Koskela, Asko Iso-aho, Esko Palomäki, Tapani Hakola, Oiva Mikkilä, Aaro Sippola, Juho Honkola, Matti Mikkilä, Seppo Jokioho, Erkki Ala-Honkola, Martti Peltomäki, Nestori Mentinen, Markku Ala-Honkola, Juhani Palomäki, Lauri Ala-Lahti, sekä eri koulujen oppilaat: parhaimmat kiitokset erinomaisesta, joskus vaikeisakin olosuhteissa suoritetusta työstä.

Valtakunnallisten Laturetkien Keskustoimikunnan myöntämän kunniakirjan ja laturetkiplateetin 10-vuotisesta laturetkitoiminnasta saivat Markku Eillä, Pentti Mäenpää ja Jorma Virkajärvi.

"Kuortanes-Hiihto" -toimikunnan muodostaessa nyt KuKu:n kuntourheilujaoston, sen puhjohtaja Jouko Laitakari tulee allekirjoittaneen paikalle laturetkitoimikunnan vetäjäksi. Toivotan onnea ja menestystä "Kuortanes-Hiihdolle" ja sen puuhamehille. Tapaamme jälleen ensi helmi-maaliskuussa "Kuortanes-Hiihto" -ladulla.

Latuterveisin

Jorma Virkajärvi

Kirkkomatkoista - ravikilpailuihin

Noin 1900 luvun molemmin puolin tapahtuivat kirkossa käynnit sunnuntaisin enimmäkseen hevostyöillä. Talvella varsinkin joulukirkkoon mentiin hevosella. Niinpä kertyivätkin nämä hevoskaravaanit usein kilometrien mittaisiksi. Jouluaamuna oli herättävä noin klo 4 aikaan. Kun oli saatu vaatteet päälle vietiin sen ajan tavan mukaan annos kauraa hevoselle vieläpä sanottiin "nyt on Joulun hummaseni". Kun ajateltiin joulukirkkoon menoa, laitettiin jo aatoloitana kirkkoreki kuntoon ja sidottiin reen aisaan aisakello taikka sitten setolikka hevosen selkään, jossa oli monikielinen kulu, joksi sitä nimettiin. Kirkkorekeen laitettiin heiniä pohjalle hevosen eväiksi, reen takalaidassa kiikkui hirven tai poron oli kauniisti kuvioitu. Niin valjastettiin aamulla heoli kauniisti kuvioitu. Niin valjastettiin aamulla hevonen reen eteen ja lähdettiin matkaan. Lähdeittäisä kuului jo tieltä juhlaava kulkusten helinä hevosten hölkkäessä kirkkosa kohti.

Kirkon lähellä oli hevosille rakennetut kirkkotallit, joskus kahdenkin talon omistamat, jonne hevoset riisuttiin valjaista. Muistan miten jännittävää oli käyrä kirkkoon sisälle, kun kirkko oli juhlaavalaistu ja ihmisiä jo melkein penkit täynnä. Koska silloin ei vielä ollut sähkövaloa olivat steariinkynttilät kruunuissa jotka lepattivat kauniisti ja antoivat oman hajuksa sekaantuen kirkkoyleisön huurteisten vaatteiden antaman tuoksun kanssa. Koko joulukirkossa oli juhlaallisen harrasta.

Sitten seurasi jännitys siitä miten kirkolta lähtö tapahtuu. Jokainen kiirehti saamaan hevosensa pian valjaisiin, että ehtisi hevosineen joukon alkupäähän. Hevosetkin tiesivät tämän kiireen, usein pyrkivät lähtöön niin kiireellä, ettei tahtonut ehtiä rekeen istumaan, kohosivat usein takajaloilleen lähtöänsä matkaan. Olin noin 8 vuotias kun sain olla mukana tällaisella kirkkoreissulla kahden sisareni kanssa, ajurina oli meillä aikojen sitten manalle mennyt Syrjän Jussi. Seurasin tarkasti Jussin touhuja, kun hän käänsi reen nokaan lähtösuuntaan ja jännittyneenä jo kielsi hevosta kovalla äänellä, "tpuu" vaikka hevonen oli vielä tallissa. Ehdimme sentään lähtemään joukon alkupäähän. Koko joukko ajeli sitten sellaista puolikovaa ravia aina Kuljun vuorelle asti. Kuljun talojen kohdalla minä innostuin sanomaan Jussille että aja edelle ja kun olimme päässeet muuttaman hevosen edelle, niin vierellämme ajaneen naa-

purin reki vierähti ojaan kaatuen sinne emäntä ja isäntä lastina. Isäntä oli niin kilpailuintoa täynnä että pukkasi reen äkkiä tielle ja paiskasi välyt rekeen ja lähti ajamaan, emäntä huusi ojasta haikeana että, älä nyt mua tänne jätä! Isäntä sai viimein hevonsa pysähtymään jo mörähti hyvin alhaisella äänellä jotta "juokse tänne pian". Näistä kirkkomatkoista, joissa usein ajettiin kilpaa kellä on nopein kehittyvät varsinaiset ravikilpailut. Siihen aikaan oli esimerkiksi nykyisen Viirteen talon isäntänä Siimon Viitasaari niminen mies. Siimonilla oli pieni musta tamma liukkaalainen, sillä Siimon oli eräänä syyskuun kuutamollana ajanut Kuljun talojen lähelle jossa oli kilometri paaluja, ja seisautanut hevosensa katsonut kelloonsa ja sanonut kovalla äänellä että, "jämtti". Yli-Kuljun pihalla oli seisonut kolme Kuljun talojen isäntää. Niinpä he tämän kuultuaan menivät seuraavan aamun valjetessa Siimonin taloon, antaen tarpeelliseksi katsomansa selkäsaunan, kieltäen Siimonia puhumasta liian suuria. Näiden vuosien jälkeen alettiin pitää sitten varsinaisia ravikilpailuja talvisin vuoroin Kuhan järvellä ja Kuortaneen järvellä. Ajot pidettiin hevosvetoisilla lumireillä avatulla radalla. Ajoihin kertyi paljon vanhempia ja nuorempia kuortanealaisia miehiä seuraamaan kilpailuja. Kuortaneella oli siihen aikaan papina tunnettu kirkkoherra Hjalmar Svankerg joka innokkaana karjan ja hevosmiehenä oli usein seuraamassa näitä kilpailuja istuen ison harmaansa reessä vieläpä antaen ohjeita palkintolautakunnan miehille. Kotonani kasvatettiin paljon hevosia, usein oli kaksikin varsaa kesällä emän mukana peltotöissä. Niinpä jouduin minäkin niitä ajamaan ja opettamaan verrattain nuorena. Kun ne olivat 3 vuotiaita kehoitti isäni harjoittamaan niitä juoksulle. Kun ne olivat kehittyneet sen verran, että saatiin niille jonkinlainen aika ravikilpailuissa, niin usein hän myi ne saaden vähän korkeamman hinnan. Näiden tehtävien seurauksena tarttui minuunkin tuo ns. "hevoskärpänen", josta en ole koskaan kunnolla eroon päässyt. Näin innostuin minäkin kilpailemaan useilla hevosillani ravikilpailuissa milloin paremmalla ja milloin huonommalla onnella. Näillä kilpailumatkoilla sain paljon hyviä ystäviä, jotka vieläkin usein muistuvat hauskoina muistoina unohtumatta.

H. Ala-Heikkilä

Kuortanes-Seuran Joulun toimituskunta järjesti perinteellisen kirjoituskilpailun Kuortaneen yhteiskoulun VIII luokalla. Seuraavien oppilaiden kirjoitukset palkittiin:

Arja Hiironniemi, Anna Jortikka, Tapio Koskela, Anna-Liisa Porkkus ja Helena Vainiotalo.

Kiitämme kaikkia osallistujia erittäin hyvästä ja tasaväkisestä kilpailusta ja toivotamme menestystä kevään kirjoituksissa.

ARJA HIIRONNIEMI:

Pieni joulu

Kun aamu valkenee, on joulul.
Joulul putoaa maahan.
Se pirstoutuu tuhansiksi siruiksi,
jotka sinkoutuvat kiiltävillä
kaduilla vellovan ihmisjoukon
sydämiin.

Joulul pättii ihmiset juokseviksi laumoiksi
jotka etsivät joulul valomainosten
säihkyvien värien joukosta.
Ihmisiistä tulee kohtuuttoman nälkäisiä,
joulul ei ehdi pysähtyä,
se menee ohitsemme muuttuen
tortuiksi, kinkuiksi ja kalkkunoiksi.
Joulusta tulee keppihevonen tai juna,
joka kiertää soikeaa rataa: pysähtymättä.

Emme jouda seisomaan.
Kortit on lähetettävä!
Ovatko lahjat valmiina
— vai unohtuiko kenties jotain?
Joko olemme silvonnet ja leiponeet?
Joulul on kädessämme.
Kääntelemme ja katselemme sitä.

Ihmisiillä on suuri annos
yhteisymmärrystä,
ehdotonta luottamusta,
joka saattaa syntyä hetkessä.
Ihmisiä saa ampua sotatilanteessa
— joululuna vahingossa.
Kirkontornissa oleva kello
soittaa aikaa, seitsemän.
Ympäriällä on paljon ihmisiä.

Joulukirkossa on joulul:
sanoma,
joka hukkui ihmisjoukkoon.
Minne unohtui talli?
Minne jäi seimi?
Päivä ei ole enää sama.

Joulul tiivistyy harsomaiseksi
pakenevaksi pilveksi,
jota ihmisen käsi tavoittelee.

Huomenna on kevät.

ANNA JORTIKKA:

Rumavuori

Suuria, lihavia, mustia ja pitkä-
häntäisiä rottia! Hyvinvointivaltion
elintason tunnusmerkki: suuri ja
haiseva kaatopaikka.

Vuosia sitten Rumavuori oli var-
sin suosittu marjapaikka. Rinteillä
ja rotkoissa oli mustikoita ja puo-
lukoita. Kalliolta oli kaunis näkö-
ala, mm. Kuortaneenjärvi näkyi
melkein kokonaisuudessaan.

Näköala ei ole vuosien kuluessa
paljonkaan muuttunut, mutta kat-
somapaikkaa ei voi verrata entiseen.
Tuskinpa monikaan ihminen
voi nauttia kauneimmastaan mai-
semasta, jos on seisottava haisevien
jätteiden ja rottien keskellä.

Ei riitä se, että jätteet olisi koot-
tu kaikki samaan paikkaan, vaan
kaatopaikalle johtavan tien reunus-
tat ovat täynnä toinen toistaan
edustavampia jättekasoja. Liekö tä-
hän syynä se, että ei ole löydetty
kaatopaikkaa, vai se, että on luultu
kaatopaikan alkavan maantien vie-
ressä olevasta opastuskilvestä. Voi-
nee kuitenkin ilmoittaa jokaiselle,
että tien lopussa olevan kaatopai-
kan tunnistaa jokainen, ellei sil-
millään, niin ainakin nenällään.

Kuortane on jo nyt varsin tun-
nettu matkallupittäjä ja matkailua
yritetään edistää monin keinoin.
Rumanvuoren alue tarjoaisi mainiot
puitteet talviurheilulle. Ympäröivä
maasto olisi tarpeeksi vaihteleva
hihtoon ja rinteet tarjoaisivat mah-
dollisuuden pujotteluun. Vielä ei
ehkä olisi myöhäistä peittää nykyis-
tä kaatopaikkaa ja muuttaa sitä
hiukan järkevämpään paikkaan.
Toivottavaa olisi, että kaatopaikka
sijoitettaisiin nykyistä kauemmaksi
asutuksesta.

Rumanvuoren nimi oli ehkä ennen,
sillä kaatopaikka on tehnyt siitä
todella nimensä veroisen.

Oiva Paloheimon runon herättämiä ajatuksia

Jeesus Kristus, poika Herran, kulki mestätietä kerran hymyhuulin, avojaloin — linnunpoika kämmenellään.

Siitä kulki kristittykin mustiansansa, ilmein mykin paheksuvin miellaloin — seudun synnit sydämellään.

Kohtasivat ohlastuissaan tuntematta toisten kumpikaan.

Tämä Oiva Paloheimon kirjoittama runo kertoo siitä, miten nyky-päivän kristitty on etäännytynyt Jeesuksesta ja samalla koko kristinuskon sanomasta. Kumpikaan tuskin tuntee toisiaan.

Jeesus opetti rakkauden sanomaa. Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi, oli hänen suurin käskynsä. Hän liikkui kansan keskellä, puhui sille ja opetti sitä. Jeesus ei karsoinut ihmisiä hyviin ja pahoihin. Kaikki olivat syntisiä ja kaikkia hän auttoi. Jeesuksen sanoma oli ilosanoma.

Monta kertaa tuntuu siltä, että kristityt pitävät uskontoa hyvin synkkänä asiana. He eivät suoranaisesti sano niin, mutta ainakin he toimivat siten, että sellaisen käsityksen saa. Vakavin ilmein he sulkeutuvat omaan kirkkoonsa ja omiin ongelmiinsa. Kristillistä rakkautta toisiin ihmisiin ei ilmene useinkaan, mutta sen sijaan he osaavat varsin kärkeästä arvostella muita aivan pienistäkin asioista. Joskus tuntuu, että tällaiset ihmiset ovat hyvin itserakkaita, pohdiskelevat vain omia ongelmiaan, omaa taivaaseenpääsyään.

Vähitellen on muodostunut myös toisin ajattelevien kristittyjen ryhmä, joka koostuu enimmäkseen nuorista. Heidän mielestään rakkauden käskyä voidaan toteuttaa parhaiten oikeudenmukaisella politiikalla, pitää yrittää parantaa tätä maailmaa eikä keskittyä vain tule-

vaan elämään. Päinvastoin kuin ns. kirkkokristityt he katsovat, että maailma voi tulla paremmaksi, sodat voivat loppua jne. Nämä radikaalikristityt ovat sitä mieltä, että Jeesus oli poliitikko, joka saarnasi yhteiskunnallista muuttamista. Monet heistä ovat julistaneet sodan tätä yhteiskuntaa vastaan ja haluavat vallankumousta.

Minusta tässä uudessa ajatussuunnassa on tajuttu jotakin tärkeää kristinuskosta. On käsitelty, että se ei ole vain puhumista ja hartauden harjoittamista, vaan sen pitäisi olla myös toimintaa. Mutta noista toimintamuodoista voi jo olla eri mieltä. Kultaisten keskittien kulkijana minusta tuntuu, että nämä radikaalit ovat menneet äärimmäisyydestä toiseen, tulkinneet Raamatun sanan liian radikaalisti. Jos Jeesus kohtaisi tällaisen kristityn, niin luulensa, että he eivät tuntisi toisiaan. Ei Jeesus ollut poliitikko, ei hän julistanut yhteiskunnallista muutosta, vaan ennen kaikkea ihmisen sisäistä muutosta, jonka avulla myös yhteiskunta tulee paremmaksi. Tietysti kristityn velvollisuus on vastustaa esimerkiksi sotia, kehitysmaiden kurjuutta ja ristiä, nälkähätää, mutta hänen tulee täyttää rakkauden käskyä myös läheisessä ympäristössään. Olen niin optimistinen, että uskon maailman tulevan paremmaksi. Ja se paranee siten, että ihminen muuttuu ensiksi, sitten vasta yhteiskunta. Vallankumouksen täytyy tapahtua ihmisen sisimmässä, sitten se toteutuu vasta muualla.

Yhteistä näille kahdelle kristittyjen ryhmälle on se, että molemmat kulkevat "paheksuvin miellaloin". Syytellään puolin ja toisin. Kummallakin ryhmällä on omasta mielestään ainoa oikea ja Raamatun sanan mukainen käsitys kristinuskosta. Ihmisten pitäisi kuitenkin lopettaa tällainen syytely, heidän pitäisi oppia kuuntelemaan toisiaan ja huomaamaan omat virheensä. Kristityn ihmisen pitäisi olla iloinen ja vapaa ja toimia toisten auttamiseksi. Kaiken tämän pitäisi alkaa pian — kohta voi olla jo liian myöhäistä. Toivotaan kuitenkin, että joskus tulevaisuudessa kristitty ihminen ja Jeesus voivat kohdata toisensa, hymyillä toisilleen.

Kirijootuksista

(ei käsittele ylioppilaskirjoituksia)

Yleensä kirjajootukset pitävät aloottaa jollaki lukijan mielenkiintoa maharollisesti herättävällä ilmauksella. Vaino esimerkiksi sanua, notta kaikki, jotka räpäli puukstaviaan talojen seinähi, on täysiä pöykäriä. Mihinä tapaukses kirjajootusta ei saa aloottaa kuivalla historialla: jo ammoosina alkoona harjoittelivat egyptiläiset nualen-päkirjajootusta papyrukselle ja babylonialaaset paineli merkkiään savitauluui. Valitettavasti historia ei tiää kertua, notta solomiiiko nämä kaks kansaa keskenänsä kulttuurin-vaihtosopimuksen, mutta se ainaki o varmaa, jotta jos nua kansakunnat olis tapellu toisiaan vastaha, niin soran synnä olis ollut miäli-pire-erot siitä, onko egyptiläisten kevyempi kirjajootusta parempi vai pitääskö etusija antaa Babylonian raskassoutuisemmalle kirjajootukselle.

Sitte pitää eherottomasti muistaa, jotta täytyy käyttää virallista suomen kieltä. Varsinkin Pohojam-maan murteella raapusteleminen o aivan rankaastava teko, pohojalaaset ku venyttelöö niitä sanoja niin pitkähä ja kaake muun hyvän päälle rustaavat sitä riää nii rolmasti vähä joka välihi.

Yks tärkeä seikka on se, jotta pysyy otsiko rajottamalla ilimaa-sualueella. Niimpä, jos aiheena on kirjajootukset, ei mihinä nimes saa kesken kaikke ruveta puhumaha (= kirjajootamaha) esimerkiksi hevosista. Kyllä muute hevoset oli ennen vanahaha paljo parempia ku ne vähät mitä nykyisi eres onkaa. Meilläki oli yks Ikilirkku -niminen polle, joka oli nii vahava ja sitkiä vetämähä, jotta taloon se olis kiviljalootansa muljahuttanu, jos aja-ja olis nii halunu. Ja kaikke lisäksi Ikilirkku oli hyvin vähäsyämääne ja -juamaane. Kuuminpanaki kesäaikana sen sai laittaa viikoksi huanoruakaasehe vallhi, johona ei ollu vetä ollenkaa, ja ku se tarpehe ilmaantues hajeittihi pois, niin se oli aivan puluskas kunnos ja joiki vaa lasillise vettä ja siitäki se jätti pikkuuse pohojallen. Tosin tämä

Merien käyttömahdollisuuksia

Meri on aina ollut suorastaan elintärkeää ihmiskunnalle. Se oli aina tavarankuljetusreitti, ennen kuin kehitettiin riittävän tehokkaita maakulkuvälineitä. Vielä nykyäänkin meritiie on päivänmatkan tavarankuljetuksissa voittamaton. Toinen perinteellinen merien käyttötapana on kalastus. Nykyisillä välineillä sitä voidaan kuitenkin harjoittaa vain matalilla rannikkoalueilla. Menetel-

kuuluusaksi tullu hevoone kuoli nuarena, mutta eihä hyvästä saa kauvan nauttia, eikä nykyisi enää sitäkään vähää.

Pilikut, , , ja muut väliimerkit. ; " " ? : — pitää osata sijoittaa? oikeisiin paikkoihin. Pilikkujen asetteluun muistamiseksi on hyvä painaa miäleheensä seuraava esimerkkilause: Koppelo, metoon piäni kullannuru, asuu mettäs.

Hyvin pitkälle kehittynyt kyntäitellijä tietää välttää maharottoman ylisanaa tekstiä. Esimerkiksi sanonta "ylettömän suunnattoman runsahan paljo" pitää korvata sanonnalla "ylettömän suunnattoman paljo". Samoon täytyy huomiota kiinnittää toiston poistamiseen ja toistamisen toistamiseen kelpaamattomia sanoja toistamiseen ja uurrelehen vähentää ja varua sanomasta uurrelehen asiaa, jota asiaa ei saa sanua uurrellehen. Kirjoittajan laatiman monimutkaasen lauseen, jota kynämläs on vielä, mikä ei oo toivottavaa, sillä lukijan mielenkiinto voi herpaantua, mikä taas ei olelekaan ihme, voinu vielä hänen kiinnostuksensa lopullisesti tappamiseksi väärinkirjoitella, seuraukset voi olla tuhoosat.

Naurettavuuksien välttämiseksi pitää muistaa sanajärjestys Esim. lause: "Merehe valunu öljy uhkas saastuttaa lähiseuran rannat", pitää muuttaa muotoon: "Lähiseuran rannat uhkas saastuttaa merehe valunehe öljyn", mikä kuulostaa paljo loogisemmalta.

Ku kirjoitotus sitte vielä lopetetaan epäkanalentoimaisesti, o asia meleko hyvin käsitelty.

mien kehittyessä voitaneen tulevaisuudessa käyttää hyväksi myös syvempien kerrosten runsasta elömaailmaa.

Näiden vanhojen käyttömahdollisuuksien lisäksi merillä on melkeinpää lukemattomia uusia, kun vain ihminen keksii käyttää niitä hyväkseen.

Maapallon nykyinen nälinhätä on kääntänyt katset myös meriin. Niissähän on kalamaailman lisäksi runsas levämaailma, jota ihminen voi käyttää ravinnokseen. Kun levien kasvu on runsasta ilman ihmisen apukeinojakin, niin millaisia tuloksia sitten saavutettaisiinkaan, jos ryhdyttäisi viljelemään erilaisia leviä järjestelmällisesti! Tosin kaikkia vesiä ei voitaisi käyttää tähän tarkoitukseen, sillä luonto asettaa omat rajoituksensa. Auringonvalo pääsee tunkeutumaan vain veden pinnan alla, joten viljelyyn tulisi rajoittua vain niihin, sillä lehti-vihreäiset kasvit tarvitsevat juuri auringonvaloa voidakseen yhteyttää. Viljelyyn on lisäksi riittävästi luonnollista ravintoa vain napaseuduilla ja mannerten reunaseuduilla, sillä merten pystyvirtaus kuljettaa pohjaan painuneet ravinteet reunoihin kohti. Pyrittäessä mahdollisimman suureen satoisuuteen olisi viljelypaikaksi valittava ne leveyspiirit, joilla lämpötila on kasville edullisin. Yhteyttämisen kannalta paras lämpötila on +23° C. Täten jäisivät siis laskuista pois tätä kylmemmät alueet. Nälinhätä kasvaa hetki hetkeltä, ja jo siltä lähitulevaisuudessa täytynee ottaa käyttöön nämä uudet kasvualueet, jos ylipäänsä aloitetaan tehdä todella jotain konkreettista nälinhädän lieventämiseksi.

Merien tuottama höyry ei rajoitu yksinomaan sen ravinnepitoiseen puoleen. Maapallon väkiluku lisääntyy nopeasti, ja liikakansoitus on aivan pian yleinen tosiasia. Meri tarjoaa ratkaisun myös tähän ongelmaan. Sitä voidaan käyttää sekä vedenpäälliseen, että vedenalaisen asumiseen. Kiinassa ja Japanissa elää kokonaisia kyläkuntia veden päällä, joten tämä ajatus ei suinkaan ole uusi. Tämän asumismuodon paras etu on sen liikkuvuus. Yhteiskuntahan muuttuu yhä dynaamisemmaksi, ja mikä olisikaan helpompaa kuin soutaa asumuksi-

neen kulloinkin tarvittavaan paikkaan. Sen sijaan vedenalaista asumista ei ole kehitetty suuremmissa määrin, mutta tuo mielikuvituskirjojen suosittu aihe tarjoaa erinomaisen tilaisuuden suojautua eristävien kerrosten alle, esim. kun jokin suuri onnettomuus tapahtuu maan päällä. Tällainen koko maailmaa tai osaa siitä koskeva tuhoahan on nykyään teknisesti täysin mahdollinen.

Ihmiskunta tuhlaa parhaillaan viimeisiä pohjavesivarjoja. Muutaman vuoden kuluttua joudutaan säännöstelemään makean veden kulutusta, ellei keksitä uutta makean veden "valmistustapaa". Merivesi näyttää lähimmältä ratkaisukeinolta. Jo nyt siitä valmistetaan jonkin verran juomavettä, mutta nykyisillä välineillä se on niin kallista, ettei laajempi tuotanto kannata. Tähän pulmaan tuonee ratkaisun atomienergia, sitten kun se kyetään valjastamaan täydellisesti teollisuuden palvelukseen. Tässä suhteessa kehityksessä ollaankin jo niin pitkällä, että tuloksia voidaan odottaa pian.

Lisääntyvä teollisuus tarvitsee yhä enemmän energiaa. Vuorovesi-ilmiöön, joka aiheutuu kuun ja maan välisestä vetovoimasta, sisältyy arvaamattomia voimavaroja. Nämä voitaisiin myös jollain tapaa ottaa käyttöön, sillä onhan säällä, että tällainen voimataloudellinen jättäjäsuoritus tapahtuu päivittäin säännöllisesti, eikä siitä ole muuta kuin vahinkoa ihmiselle. Tosin atomienergia ratkaisee kaikki käyttövoiman pulmat, mutta taloudellisesti suhteessa vuorovesienergia pystyy kilpailemaan ydinenergian kanssa.

Meriin kuuluu myös niiden pohja. Geologisissa tutkimuksissa on todettu, että merien alla olevat maakerrostumat sisältävät runsaasti erilaisia luonnonrikkauksia, varsinkin öljyä ja rautaa. On mahdollista, että tulevaisuudessa meret ovat kauttaaltaan öljytornien peittämiä. Näiden kaivannaisten lisäksi meren resurssihin kuuluu suola. Pienessä määrin sitä jo otetaankin merivedestä, mutta tuosta valtavasta suolavesimäärästä saisi sitä kyllä enemmänkin.

Merillä ja sen virtailuilla on ratkaiseva merkitys maapallon ilmas-

Hevoosella saa

Hyvällä on hyvä hypittää. Sehä on vanaha totuus, joka pitää paikkansa. Enne vanahaa hyvähä aikaha ku hevoosla oli taloos talli täysi, parahis kaksi. Sillo oli hyvä hevoone jooki taloon ja vallankin isäntien arvon mitta. Niitä kasvatettiin kotona, varsoja teetettiin ja kauppoja tehtiin hyvällä ja välistä huanoommillaki ajokilla. Ny mä meinaan kertua, jos ette oo ennen kuullu, kulinka Juha-isännän käy vaihrokasta koitelles. Sili oli niitä uskoota hevoosla talis, enempi ja vähempi taloo väe tykättäviä. Vaihrooki ku paikalle sattuu. Tuli siinä pitäjällä kulukees Mäe isännän kans puhe hevooskaupasta. Malttaaha tuan pikku tamman vaihtaakki, jos sanoos sopi, ku se vähä inkkuu, ku sille päälle sattuu, nii roiskii vaikka pyhäverhoolle häntäänsä huijotes.

Siitä ei tietysti kauppa teheres passannu puhua. Omaansa ku pitää kehua paremman kaupan toivos. Mäe isännällä oli laihan käläppä salavio, vähä suuree ku Juhan pikkutamma. — Leipäkö tälle o syötetty ku syriät näkyy? Juha arveli vaihrokasta kattoossaan. Siinä niitä sitte kehuttihi ja kattelittihi ja kauppa tehtihi. Arveli Juha jo siinä sellastaksi, jotta vaikka Mäellä olis tulipalo, ei sinakaa suuruksen kärry noukkahan tulisi, ku hevonen on nuan hoikas kunnos. Kauppa siitä sitte kumminki lopuksi tuli, ku kumpikin oli aikansa omaansa kehunu, ja harjallisia napistelti vähä niin ku akoolta salaa. Eihä se kunnon kauppa oo, jos ei harjallisia piretä. Juha-isäntä lähti vaihrokaallansa ajelemaha kotia päi. Atteeki kohoras vähä pirätti. Käy hakemas potu hokmannia. Hevoosen jalaan nousu tuntuu niin sopivalta, jotta siitä piti oikee kurkistaa. Puluksa lastalla ku istuu, nii siitähä oli mukava ohojaksia kiristien kurkottaa päätä sivulle. Mutta sillo se jysähti, maailma säti, tähti näkyy joka puolella, vaikka oli päiväsyryn. Jotta mikä se maailma nii äkkiä muutti. Kevaritaloon talin nurkka, joka siinä oli ijtät ajat tiälle tukkimas, siihen se Juhan pää jysähti. Ei siinä siiti pahemmasti käyny. Joku nerkoone miäs olis pia pökertyny ku torakka. Mutta sellaan turski miäs ku Juha ei ollu pallo moksiskaa, vaikka toinen poski oliki vailla martistaasta ja maisemat nähtihi vähä aikaa yhyrellä silimällä.

P. N.

KEHITTYVA URHEILUOPISTO

Jatkoa 18 lta siv.

Rakennus valmistui toukokuun alussa ja ulkoalaskin juhlapäivään mennessä. Aika näyttää, säilyttävätkö aikaisemmat urheiluhalli ja palloiluhalli erikoisase-mansa opiston toiminnassa vai ottaako uimahalli tämän päivän muodin mukaisesti valta-aseman. Opistotoiminnassa on oletettavissa, että uimahalli tulee saamaan muun harjoittelun lomassa virkistävän aseman. Varsinaisille uintileireille siinä tietysti tulee kovankin harjoittelun tyysija.

Varsinaisen uuden rakentamisen lisäksi on ollut runsaasti korjaamista ja muutostöitäkin on suoritettu erikoisesti päärakennuksessa ja henkilökunnan asuntolassa.

Kenttien ja harjoitusalueitten rakentaminen ja kunnossapito sekä kesällä että talvella ovat merkinneet runsaasti työtä. Nämä työt on tehty monien korjaus- ja muutostöiden tapaan oman henkilökunnan toimesta. Talonmiehet ovat pyrkineet kehittämään myös kenttien kunnostamis- ja hoitotyössä uusia ja taloudellisia menetelmiä.

Rakentaminen kuuluu Pohjanmaan Urheiluopiston jokapäiväiseen elämään. Urheiluopisto on jatkuvasti kehittyvä laitos, joka ei lainkaan kahdeskymmenessä vuodessa valmistu lopullisesti. — Kirjoitus julkaisusta "Kuortaneen Urheiluopisto 1970".

Matti Lähdesmäki

~~~~~

toon. Vesi sitoo runsaasti auringonlämpöä, ja merivirrat sitten ohjaavat tämän lämpö määrän eri puolille maapalloa. Näiden merivirtojen suuntaa voidaan muuttaa rakentamalla patoja tai puhkaisemalla kannaksia, joihin vesimassat matkallaan törmäävät. Näin voitaisiin tasoitaa maapallon lämpökaloja-

kautoma, esim. siirtämällä lämpöä päiväntasaajalta navoille päin.

Merta on $\frac{2}{3}$ maapallon pinta-alasta. Tähän mennessä sillä ei ole ollut pinta-alaansa vastaavaa merkitystä. Se on ollut eräänlaista nollaluuetta, joka vain haittaa marnertenvälistä yhdysliikennettä. Kuitenkin meri on täynnä mitä

erilaisimpia käyttömahdollisuuksia. Se jopa tunkeutuu maalle vuoroveden muodossa muistuttamaan ihmisiä olemassaolostaan ja tärkeydestään. Ihmisen tarvitsee vain vähän vaivata aivojaan keksikseen, miten käyttää hyväksi tuon syvänteiden ja veden kommunikation tarjoamia lukemattomia mahdollisuuksia.

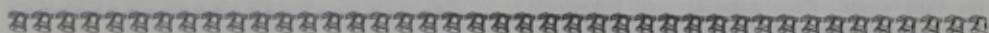

KUMMAJAASIA

Ennen vanhaan oli sellaasiakin. Liäkkö saasteet vai DDT:t ja muut myrkyt hävittäny neki kun ei nykyään enää kukaa oo sellaasia nähäny vuasikausihi. Tuli taas mieleheni ku illat alakoo pimetä kesä jällekihi jotta jos sijat ois niinku joitaki vuasikymmeniä taaksepäin nii nyt niitä taas sopiis näkyä. Kerraasti käy kummajaaselle kalapate jotta meleeke voi sanua, jotta se rookas parenpansa. Asia oli siihe laihhi, jotta yks' likka-ihminen joka asuu yksinänsä heräs yöllä ku klasin takaa kuuluu outua ääntä. Ei se ollu sellaasta ku tavallisesti likkojen klasin takaa kuuluu, jotta nukukko jo ja jotaki muuta sellaasta, jota pojat likoole klasin takaa livertää. Se ääni oli jotenki jotta uuu uuu. Nyt sattuu ki olemaha sellaanen tyttö heräätettävänä, joka ei ollu arkalasta ko-

toosi. Aukaasi klasin ja katteli mikä sielä ääntelö. Sillo tuli valakoone save härämästä yöstä näkyvihi ja hikkaasi taas jotta, uu uuu. Tuli aina vaan li-kemmä ja ku se pääsi iha seinävierehe johona se tyttö orotti aukinaase klasin takana niin silloin mo-sahti ja kummajaane meni pyörien pimeytehe ku se ronski oloone tyttö lyörä lāsähytti sitä kummajaasta päin läsiä. Pisti sitte klasin kiinni ja veti peitteet päällensä ja rupes nukkumaha, ku se väli-kohtaus oli kaikella kunnialla selevitetty. Seuraavana päivänä naapurit kattoo vähä kummastelle ku yhyre naapurin emännän silmä oli mustana. Se oli sen kuulema kävelly pimiäs ovipiälehe, mutta kummajaasia ei oo sittemisi näkyny eikä kuulunu.

Paavo Nurmi

NYKYRUNO NYKY- JOULUSTA

Alkaa joulukuu.
Adventtiaika.
Näyteikkunat.
Pikkujoulut ja joulupuu.

Kiirettä, kiirettä
uusi puku ja takki.
Kampaos vai peruukki.
Mini, midi vai maksii.

Puuro ja paketit.
Pikkujoulut on kovat.
— Renkutusta —
Kun äidin porsaita kaikki ovat.

Tihkua ja hämää.
Joutuin kuluu päivät.
Kiirettä kotona ja kaupissa.
Yöt lyhyeksi jäivät.

Päästään jouluaattoon.
Onkohan sitä ja tätä.
Jaksankohan kirkkosattoon.

Puhtaalta kaikki näyttää
ei turhaa ollu oo työs.
— Voi sydämeni —
Sun TAAG-issa pesisin myös.

Tervopadat ja valaistut kummut.
Enkeli taivaan lausui näin.
Tuolla on tyhjä paikka.
Kiirehdin sinne päin.

Yhdyn kiitokseen.
Sydän lämpenee mulla.
Jätä kiireesi myös,
kiitoksen syytä on sulla.

Ettei kuokkavieraana olla
tuo joulun lapsi
sais syntymäpäivänään.
Vaun kunnipaikalle tulla.

L. L.

SIELTÄ... TÄÄLTÄ... 1970

Kuortaneen Yhteiskoulun luonnontieteellinen kerho on valmistanut ryhmätyönä Kuortanetta esittäviä korkokuvakarttoja, joista kerho lahjoitti yhden Talmuseolle. Karttaa tullaan käyttämään mm. kulttuurihistoriallisesti merkittävien paikkojen merkitsemisessä.

Kuortaneen puulaakihiihdot ne paisuivat vuosi vuodelta ja maaliskuussa hiihdetyssä kisassa oli joukkueiden määrä jo 45. Opiston mänikössä oli melkoinen vilinä ja huohotus kun yli 150 kilpailijaa kiskaisi suksilla vaadittavat pari kilometriä. Tänä vuonna otti hiihdossa Ylipää varsin roimasti kaulaa muihin kyläkuntiin nähden, sillä molempien sarjojen voittajat, paikallinen maamiesseura ja Kuortaneen Puusepänilike, löytyvät Ylipäästä.

Ei enää jätevesiä Kuortaneenjärkeen, sillä huhtikuulla valmistui Kuljunvuoren länsipuolelle jätevesien lammikkopuhdistamo. Alueella, joka on 5,5 ha, on kaikkiaan kahdeksan puhdistusallasta. Lika-vedet johdetaan altaisiin kaava-alueelta pumppaamon avulla ja myöhemmin myöskin Mäyrän taa-jama kytketään tähän puhdistamoon.

Aivan ensimmäisiä Etelä-Pohjanmaalla oli Kuortaneen Reserviupseerikerhon toimeenpanema johtamistaidon kurssi, joka 72 tunnin pituisena jakoi perustietoja nyky-yhteiskunnassa toimivan johtajan tehtävistä ja vastuusta 14 alasta kiinnostuneelle reserviläiselle. Kurssin johtajana toimi metsänhoitaja Teuvo Harju ja se vietettiin läpi urheiluopiston suojissa talven kuluessa. Kursilla esiintyi useiden

alojen ammattimiehiä, jotka itse toimivat vastuunalaisissa johtajatehtävissä eri puolilla Suomea. — Esimerkillistä toimintaa reserviläiskerholla ja sen uutterilla johtohenkilöillä.

Toukokuulla selvisi, että Kuortane oli saanut käyttöönsä ennätysmäärän veikkausvoittovaroja. Suurimman potin eli 300.000 markkaa

sai urheiluopisto uimahallin rakentamiseen, kunnalle myönnettiin varoja keskusurheilukentän peruskorjaukseen ja lisäksi sai Kunto ja Riistanhoitoyhdistys yhteisen ampu-
maradan rakentamiseen 11.000 markkaa. Yhteisumma 405.400 markkaa yhtenä vuotena on varma tae siitä, että pitäjässä rakennetaan ja mennään tällä tavoin myös eteenpäin.

Elokuussa otettiin käyttöön siunauskappelin uudet urut, jotka rahoitettiin erilaisten keräyksin. Urkujen käyttöönottoisuudessa esiintyi mm. kuortaneläissyntyinen dipl. urkuri Matti Heroja sekä urkujen rakentaja Hans Heinrich ja Safari-kuoro. — Kuvassa Heinrich, Heroja ja taaempana dir. cant. Veikko Kaakinen.

Kuortane katsottiin sopivimmaksi paikaksi, jossa SVUL:n E-P:n

piirin aloitteesta järjestettävä Ville Ritolan juoksu voitiin järjestää. Tämä "Peräseinäjoen Suden" nimeä kantava pitkin matkan juoksu ja patikkaretki järjestettiin 18. 10. ja sille osallistui lähes 360 miestä ja naista ympäri maakunnan. Kaikille osallistujille annettiin erityinen mitali, jonka suunnittelusta vastasi opettaja Pentti Mäenpää. Varsin onnistuneesta ratasuunnittelusta kantoivat helteen KuKu:n kuntourheilujaoston pj. Jouko Laitakari sekä Jorma Virkajärvi. Urheilumie-

het pitävät tätä tilaisuutta historiallisena ja tarkoituksena on, että Ville Ritolan juoksu järjestetään joka syksy.

tu vuonna 1937 kirkkotien risteyksestä kunnantalolle päin ja työn alla on säästöpankin nykyinen toimitalo. — Paljon on kylä muuttunut, muuta ei voi sanoa.

Monenlaista sitä on ennen tehty. Paljon sellaistaakin, jota ei nykyisin enää tavata tehdä. Yksi ihmeellisyys oli talojen siirtäminen paikasta toiseen ja sellaisesta on kysymys tässäkin kuvassa. Paikkaa on vaihtamassa lukkarin puustelli, joka siirrettiin v. -37 nykyisen pappilan paikkeilta kaikkien tuntemaan paikkaan. Muistitiedot kertovat, että siirtomestarina oli Kustaa Saraaho Länsirannalta ja kyllä siinä varmasti mestaria tarvittiinkin, ennen kuin näin iso talo paikkaa vaihtoi. — Kuvassa lukkarin puustelli on tulossa kirkkotielle aivan kokonaisena. Kuvan omistaa Olavi Pekuri.

Junnu

KUORTANEEN SEURAKUNTA

TOIVOTAMME

Joulurauhaa ja
menestyksellistä Uutta vuotta

KAIKILLE KUORTANELAISILLE

KUORTANEEN OSUUSPANKKI

KUORTANEEN NUORISOSEURA

**suosittu nuorison kokoontumis-
paikka E-Pohjanmaalla**

KIITTAEN HYVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
PAIKKAKUNTALAISTEN KANSSA TOIVOTAMME

Hyvää Joulua ja

Onnellista Uutta Vuotta

**KUORTANEEN
URHEILUOISTO**
KUORTANE

TAMMISEN AUTOKOULU

JA AUTOLIIKE

Alavus - Puh. 20 150

Autojen piiriedustaja

SUNBEAM - COMMER - ALFA ROMEO - ISUZU - SKODA

- DAF - FIAT 125 P - RAMBLER

KUORTANEEN

KOTIKUTOMO

TOIMITAMME, RYIJYJÄ, RAANUJA, TÄKANÖITÄ,

PELLAVALIINOJA, LEPOTUOLINMATTOJA YM.

Lentilä, puh. 40

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

TOIVOTTAVAT SEURAAVAT

VUOKRA-AUTOILIJAT

AARO NIEMI

Kuortane, puh. 166

MARTTI LAITILA

Salmi, puh. 16

VALTO PIHLAJAMÄKI

Puh. Leppälä 15

VÄINÖ KOKKILA

Puh. Ruona 96

HARRI PENNANEN

Puh. Kaaranka 10

PENTTI AHO

Lentilä 54

ARMAS LASSILA

Kuortane, puh. 88

VILHO VALIMAA

Leppälä, puh. Leppälä 25

TAUNO YLI-HONKOLA

Kuortane, puh. 75

VAA TETUSLIIKE VELJEKSET SILTALA

Tuuri - Puh. 23105

TOIVOTAMME JÄSENILLEMME JA
ASIAKKAILLEMME

Rauhallista Joulua

ja

menestystä vuodelle 1971

Kuortaneen Osuuskauppa

KUORTANE

ARVOISAT KUORTANELAISET

Kiitämme Teitä kuluneesta vuodesta sekä
toivotamme Onnea ja Menestystä vuodelle 1971.

RAUHALLISTA JOULUA!

Kansallis-Osake-Pankki

KUORTANE

J.K. Muistattehan, että meidän lahjakorttimme on
aina mieluisa joululahja, ja ennenkaikkea
niin helppo valita.

Alavuden kautta metsästä markkinoille

VALMISTAMME:

- ikkunoita
- ovia
- palo-ovia
- raakapuutarastoilta myös
lahokyllästettyä

Alavuden
Puunjalostustehdas Oy
Alavus as. - Puh. vaihte 20 461

KESOIL-huoltoasema

on varautunut palvelemaan Teitä kaikissa alan asioissa.

Toivotamme asiakkaillemme

Hyvää Joulua ja

Onnellista Uutta Vuotta

Jaskari & Pojat

Mäyry - Puh. 156

Kotimainen öljy-yhtiö

Kesoil

KONE- JA URHEILULIIKE

MATTI SEPPONEN

MÄYRY 26

KUORTANEEN

SÄHKÖ OY

Kuortane kk

VALOA-VOIMAA

Ajanmukaista palvelua
paikkakunnalle

VIISLEIPÄ OY

Keski-Nisulan

HUVILAVEISTÄMÖ

LÄNSIRANTA 10

KUORTANEEN KELLO

P. Tienhaara

Kuortane, puh. 180

Saatavana kaikkea alan tavaraa.

Kellojen korjaukset suoritetaan ammattitaidolla ja takauksella.

Kiittäen luottamuksestanne ja kitkattomasta yhteistoiminnasta

Hyvää Joulua toivoen

Kuortaneen Laatumetalli Oy

Metallituotteiden ja alaan liittyvien töiden erikoisvalmistaja.

LIKENNÖITSIJÄ

VILJO MYLLYMÄKI

Alavus as - Puh. 20 130

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

toivottaa kaikille asiakkaille

Tekstiili- ja Kenkäkauppa

T:mi KESKI-KULJU

Kuortane - Puh. 85

Kuortaneen Ruoka-Puoti
Kuortaneen Villa

Om. REINO ALA-SALMI
Kuortane - Puh. 36

KIITTAEN kuluneen vuoden aikana saamastamme luottamuksesta toivottamme asiakkaillemme

RAUHALLISTA JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

KUORTANEEN SISÄJOHTO-
ASENTAJAT TOIVOTTAVAT
ITSELLEEN JA ASIAKKAILLEEN

Valoisaa Joulua ja

Hyvää Uutta Vuotta

EERO RANTA-RUONA
VILLE RANTA-RUONA

- HUOLTOASEMA

HUOLTOA JA TARVIKKEITA

P. VESTI, Kuortane kk - Puh. 117

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

TOIVOTTAJAA JÄSENILLEEN JA
ASIAKKAILLEEN

KUORTANEEN OSUUSMEIJERI

**KUORTANEEN
SEMENTTIVALIMO OY**

Puh. Mäyry 13

**KUORTANEEN
SORA JA KULJETUS**

Puh. Salmi 116
Ruona 110

Toimittaa luonnonsoraa ja mursketta
paikalle ajettuna.

VESALAN PUKIMO

Kuortane, puh. 30

P. J. KOIVULAHTI

Kuortane, puh. 50

ALAVUDEN AUTO

Om. OSSI TAKALA
Alavus kk - Puh. 1088

HUSQVARNA-tuotteet:

moottorisahas, lämpöautomaatit,
ompelukoneet, ruohonleikkurit ym.

MINNAN BAARI

Kuortane, puh. 100

KARJAKUNTA

Lapuan konttori kiittää kuluneesta vuodesta ja toivottaa onnea ja menestystä tulevalle vuodelle.

J. MYLLYNIEMEN LEIPOMO JA BAARI

Kuortane, puh. 63

RUONAN OSUUSMEIJERI

Ruona, puh. 49

Liittykää jäseneksi.

KAIKENLAISTA VALOKUVAUSTA

suorittaa tavallisia- ja värikuvina.
Myös suurennukset edullisesti.
Saatavana mustavalko- ja väri-
filmejä, kameroita, salamalaitteita,
valokuva-albumeja, kehyksiä ym.
Kanavatöiden ym. kehystyksiä, uusia
listamalleja.

Kuortaneen Valokuvaamo

P. VALKAMA, Kuortane - Puh. 132

LEIPOMO

ARMI HUHTAMÄKI

Kuortane - Puh. 56

EDULLISESTI ERIKOISLIIKKEESTÄ

Ala-Honkola

& Kump.

Kuortane - Puh. 4

Kellot - korut - palkinnot

edullisesti

L. I. PÄÄKKÖSELTÄ

Kuortane kk - Puh. 128

Sekatavarakauppa

Eino Salminen

Ruona - Puh. 45

Hyvä varasto
joulu kirjallisuutta

KUORTANEEN KIRJAKAUPPA

Kuortane kk - Puh. 59

Maatalous- ja Konekeskus

Kuortane

TOIVOTTAA HYVÄÄ JOULUA
ja ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

ALAVUDEN KUMI

E. Kuni

Puh. 20 147, 20 148

Ahti Lanamäki

Lehtimäki, puh. 7103

Sekatavara- ja maataloustarvike-
kauppa. Tervetuloa ostoksille.

Kuortaneen Palovakuutusyhdistys

Toim. joht. A. Timoharju
Puh. Kuortane 103

Vakuuttakaa omassa yhdistyksessä.

Kuortaneen Muoti-Asu

LIISA HEIKKILÄ

Kuortane, puh. 157

Kuortaneen Metsänhoitoyhdistys

Kuortane

Puh. joht. A. Laaja

Alavuden Tehdas

Alavus as, puh. 20 451

Laurilan Kukkapalvelu ja Hautaustoimisto

Kuortane, puh. 178

Asiantuntevaa palvelua kaikissa
kukka- ja hautausalaan liittyvissä
asioissa.

Autokoulu A. Mäenpää

Yksityis- ja ammattikursseja henkilö-
ja kuorma-autoilla.

puh. 161, Nurmo 27 240

Ravintola

NOKIOTTA

Matkakoti – Baari

Kuortane – Puh. 177

SEKATAVARAKAUPPA

HEIKKI LUOMA

Mäyry 46

AIMO HAAPAMÄKI

SEKATAVARAKAUPPA

Salmi

OSTAMME TUKKEJA
SUORITAMME JAUHATUSTA

LEPPÄLÄN

SAHA JA MYLLY

KUORTANE – Puh. Leppälä 30

YLI-HALLILA

KUKKA-, PAPERI- ja KEMIKALI

Kuortane; puh. 119

ALAVUDEN LEIPOMO ja KONDIITTORI
M. ISOKANGAS

Luhtasaaren Autokorjaamo

Alavus kk – Puh. 1856

MORRIS, HONDA, ROVER, SIMCA,
TRIUMPH ja VALIANT PIIRIMYYNTI

KUORTANEEN APTEEKKI

Kuortane kk – Puh. 93

Toivolan Huoltokorjaamo
ja Kahvio

A. TOIVOLA

Lentilä – Puh. 76

TEBOIL

- Poltto- ja voiteluaineet
- Huolto ja kolarikorjaukset
- Tarvikemyynti

A. ALA-SALMI

Kuortane

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

**AINO HAUTA-AHON
KAMPAAMO-PARTURI**

Mäyry, puh. 3

**VELJEKSET ALA-MUTKA
Om. Väinö Ala-Mutka**

Leppälä, puh. Leppälä 22

KORPELAN LIIKENNE

Kuortane kk, puh. 133

**PARTURI JA KAMPAAMO
RAUHA MÄKINEN**

Kuortane kk, puh. 126

**KUORTANEEN
ELÄINVAKUUTUSYHDISTYS**

Toimitusjohtaja A. Peltokangas
Kuortane kk, puh. 9

**SEKATAVARAKAUPPA
A. KAJANDER**
Kuortane, puh. 46

**HARJUN HIRSIHUVILAT
JA SAUNAT**
Kuortane, puh. 127

**HAKALAN HIRSISAUNA- JA
HUVILAVEISTÄMÖ**
Ruona, puh. 101
Iyömaa 103

**HUVILAVEISTÄMÖ
JUHO TAKANEN**
Ruona 57

**T:MI RANTA-SILTA
SEKATAVARAKAUPPA
Om. J. Rantala**
Puh. Lentilä 60

**KAMPAAMO-PARTURI
RIITTA BJÖRLIN**
Kuortane kk, puh. 140

Kiittäen kuluneesta vuodesta
toivotamme kuortanelaisille
oikein miellyttävää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

KUORTANEEN SÄÄSTÖPANKKI